

Kahlil Gibran
Een boekje over geheimen

Ook in deze serie:

Een boekje over wijsheid

Een boekje over de liefde

Een boekje over het leven

Kahlil Gibran

---

een boekje over
geheimen

Neil Douglas-Klotz

ALTAMIRA

Inhoud

Altamira 2019

Voor het Nederlandse taalgebied:

© 2019 Uitgeverij Altamira, Haarlem

Uitgeverij Altamira maakt deel uit van de
Gottmer Uitgevers Groep BV

Vertaling: Wim van der Zwan

Vormgeving omslag en binnenwerk: Studio Nico Swanink

Tekstredactie: Margot Reesink

© 2018 by Neil Douglas-Klotz

Oorspronkelijke titel: *Kahlil Gibran's Little Book of Secrets*

Oorspronkelijke uitgever: Hampton Roads Publishing
Company, Inc.

ISBN 978 94 013 0427 6

ISBN 978 94 013 0428 3 (e-book)

NUR 739

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of een andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

www.altamira.nl

Inleiding 11

I In het labyrint van het leven 27

Als inkt en papier 29

Een blad sneeuw wit papier 30

Engelen en duivels 31

Ondoelmatigheid 32

Mieren en olifanten 33

De betrekkelijke waarde van snelheid 34

Ruimte 35

Hoe ik een bezetene werd 36

Sluiers 38

Maskers van het leven 39

Gezichten 40

Lelijkheid 41

De vogelverschrikker 42

Lente en winter 43

Een tijd om elkaar te treffen 44

Herinneren en vergeten 45
De wijze koning 46
Witte duiven 48
Geschiedenis 49
Vol en leeg 51
Lege beker 52
Een hand gevuld met mist 53
De stad van hartsverlangen 54
De Gezegende Stad 59
Een rots en een raadsel 62

II Geheimen van leven en dood 65

De dood is niet dichterbij 67
Begrafenissen 68
De stad van de doden 69
Hier zijn geen graven 73
Enkel een verschil in hartslag 75
De dood openbaart 76
Drinken uit de rivier van stilte 79
Ieder zaadje 80
De stervende man en de gier 81
Twee zoektochten 84
Verlangen naar eeuwigheid 86

Torens van onze botten 87
De schoonheid van de dood 88
Deel 1 – De roep 88
Deel 2 – Het opstijgen 90
Deel 3 – Wat resteert 92
Van de ene eeuwigheid naar de andere 96
Een verandering van maskers 97

III De pieken en dalen van het leven 99

Toen mijn Verdriet werd geboren 101
Een muur tussen twee tuinen 103
En toen mijn Vreugde geboren werd 104
De beker uit de pottenbakkersoven 105
Nederlaag 107
De doden in mij begroeven hun doden 109
Enkel de boom die vruchten draagt 111
Altijd baren, altijd begraven 112
Tussen roep en roep 114
Het kleine en het grote 116
Iets kleins wat je redt 118
O God van verloren zielen 119

IV Geheimen van goed en kwaad 123

Als alles wat ze zeggen... 125
Nieuw en aangenaam 126
De goedaardige God en de kwaadaardige God 127
Schuldig en onschuldig 128
Dolen in de wind 129
Achterwaarts en voorwaarts zondigen 133
Een schip zonder roer hoeft niet te zinken 134
Mijn fouten en die van jou 135
Een hoger hof? 136
De oude slang 138
Draken 140
De stervende Satan 141
De duivel stierf 151
Wat is de wet? 152
Lachen tussen het zand en de wind 153
Zouden we kunnen leven met een blijde God? 155

V De reis naar binnen 159

Dromen en verlangen 161
De astronoom 162
Een enkele druppel 163

Gebed voor de zeeën en de bossen 164
Een lied, hoe vrij ook 166
Wonderen 167
Meesterzanger 168
De heilige 172
Zaligsprekingen 174
Dit moment van nu 176
Het bredere pad 177
Meesterdichter 179
Als onze stilte in gezang verandert 184
Aan de deur kloppen 186
Lijnen en kringen 187
Als God antwoordt 188
Drink tot de laatste teug 190
Olie die brandt in het donker 191
Alleen voor extase en zoete verbondenheid 192
Meester van onze eenzame uren 194
In het zand geschreven 199
Een zoeker naar stilte ben ik 200

Bronnen voor de selecties 203
Bronvermelding 205
Over de auteur 210
Over de samensteller 215

Inleiding

De profeet van Kahlil Gibran is een van de meest gelezen en geciteerde boeken van de afgelopen negentig jaar. Toch hebben sommige hedendaagse critici het afgedaan als te simplistisch en van een vederlicht filosofisch gehalte. *De profeet*, zeggen ze, was misschien aantrekkelijk voor de newagehippies uit jaren zestig en de wenskaartenindustrie, maar Gibran blijft aan de oppervlakte van waarachtig spiritueel of mystiek denken.

De fragmenten in dit boekje laten het tegendeel zien. Het beste van Gibrans geschriften geeft uitdrukking aan een diepe en authentieke Midden-Oosterse spiritualiteit. Maar zijn spiritualiteit overschrijdt de gebruikelijke religieuze grenzen.

Deze nieuwe reeks van boekjes met fragmenten uit zijn werk kijkt met een frisse blik naar Gibrans woorden en houdt rekening met de belangrijkste invloeden op zijn leven: zijn Midden-Oosterse cultuur, natuurmystiek en de Arabische taal waarin hij dacht. Gibran was voor zijn lezers in de jaren twintig

van de vorige eeuw exotisch omdat hij schreef over een gebied dat voor de meesten een mysterie was. Nu, bijna honderd jaar later, is inzicht in het raadsel van het Midden-Oosten, vooral de manier waarop een totaal andere cultuur tegen de betekenis en het doel van het leven aankijkt, geen onderwerp meer voor de koffietafel, maar bittere ernst.

Dit laatste boekje uit de reeks richt zich op Gibrans woorden over de grote vragen van het leven en de mysteries van het spirituele pad. Het eerste boekje uit de reeks ging over leven en de natuur, het tweede over liefde en relaties en het derde over praktische wijsheid voor het dagelijkse leven, zowel in de maatschappij als in afzondering.

Veel van het vroege werk van Gibran richt zich op de raadsels en puzzels van het leven, op de vragen naar het waarom. Vragen die in je opkomen en je dwingen te stoppen met waar je mee bezig bent. Onderwerpen die we eerder als tegengesteld zagen, blijken bij nader inzien elkaar aan te vullen. Hoe kunnen we bijvoorbeeld weten of iets 'goed' is zonder inzicht in het tegenovergestelde, dat we 'slecht' noemen? Kunnen we echt iets weten over leven zonder enige intuïtie over wat de dood betekent of succes ervaren zonder enige ervaring in misluk-

king? Voor wie nadenkt over het leven – al is het maar een beetje – vormen vragen als deze het startpunt voor een psychologische of spirituele zoektocht. Hoe kan iemand tegelijkertijd tegengestelde standpunten innemen? Waarom handelen mensen niet logisch, gebaseerd op feiten? En wat is een feit eigenlijk? Neem ik in mijn leven altijd belangrijke beslissingen gebaseerd op feitelijke informatie? Of heb ik zelden alle informatie voor ik in een nieuwe baan of een nieuwe relatie duik of een belangrijke stap zet?

Het is duidelijk dat zijn vroege levensjaren invloed hadden op Gibrans fascinatie voor dit soort vragen. In 1895 – hij was toen twaalf – raakte hij los van de wortels van zijn geboorteland Libanon doordat zijn moeder met haar kinderen naar de Verenigde Staten emigreerde. Zoals vele migranten van tegenwoordig ontvluchtte ze een hopeloze situatie: armoede, een mislukt huwelijk en een echtgenoot die in de gevangenis zat wegens verduistering van overheidsmiddelen. De verhuizing naar het grootstedse Boston aan het einde van de negentiende eeuw, een totaal andere cultuur dan die van zijn jeugd, ervoer Gibran als een radicale breuk in de band met familie en vrienden. Volgens Gibran

leefde de bevolking in Libanon onder het juk van het Ottomaanse Rijk in een feodaal isolement. De lokale landeigenaren en kerkmagnaten werkten samen in een onzalige alliantie om de *fellahin* – de boeren en landarbeiders – als een soort slaven onder de duim te houden.

We kunnen ons voorstellen dat Gibran al op jonge leeftijd alles vanuit twee gezichtspunten zag: het gezichtspunt van de lokale bevolking van het agrarische Libanon en het gezichtspunt van de Amerikaanse stedeling. Het tegelijkertijd innemen van twee verschillende standpunten, een gespleten bewustzijn, is alleen te integreren door een hoger standpunt in te nemen, anders word je gek. Gelukkig voor Gibran (en voor ons) wist hij een hoger standpunt te vinden, al haalden aan het einde van zijn korte leven de pogingen om zijn extreme gevoeligheid te verdrinken in alcohol hem uiteindelijk in.

Gibran vond in zijn zoektocht naar evenwicht en zingeving steun bij een aantal spirituele invloeden. Zoals ik opmerkte in de inleidingen van de vorige bundels, groeide Gibran op in de Maronitische Kerk. Deze oosterse kerk was gelieerd aan de Rooms-Katholieke Kerk maar maakte tot in de achttiende eeuw in de liturgie gebruik van het

Oudsyrisch, een taal die rechtstreeks verwant is aan het Aramees, de moedertaal van Jezus. De Aramees sprekende kerken zagen Jezus, de profeet van Nazareth, als een historisch menselijk wezen, een ‘zoon’ van God met een kleine z die op unieke wijze invulling gaf aan zijn lotsbestemming en uitdrukking gaf aan het goddelijke op een manier die open is voor ieder van ons. Zo bezien, kunnen we allen ‘kinderen’ van God worden oftewel kinderen van ‘Heilige Eenheid’ (de letterlijke vertaling van het Aramese woord voor God, *Alaha*, en ook van het verwante Arabische *Allah*).

In een fragment, opgenomen in deze bundel, uit Gibran kritiek op mensen die Jezus willen vereren maar geen pogingen ondernemen om hem spiritueel als voorbeeld te nemen:

Ze willen de mens eren
zonder hem te kennen.

Wat voor troost kan men vinden
in een mens die net is als zij,
met een vriendelijkheid
als hun eigen vriendelijkheid,
een God met een liefde

als hun eigen liefde
en een genade
die in hun eigen genade is?

Ze eren niet de mens, de levende mens,
de eerste mens die zijn ogen opende
en zonder te knippen in de zon staarde.

Nee, hem kennen ze niet
en als hem zijn willen ze niet.

Alle mystieke stromingen uit het Midden-Oosten waar Gibran uitdrukking aan gaf hebben 'eenheid' als godsideaal, een eenheid die alle tegenstellingen omvat. In diepste zin is er in deze traditie geen 'God *en* mensen' of 'God *en* de natuur'. Er bestaat alleen God-Eenheid-Werkelijkheid. Semitische talen als het Hebreeuws, het Aramees en het Arabisch maken geen onderscheid tussen verschillende categorieën die voor ons vanzelfsprekend zijn, zoals transcendent versus immanent, binnen versus buiten, verleden, heden en toekomst en lichaam, geest en ziel.

Het woord voor 'geest' betekent in het oude Hebreeuws, Aramees en Arabisch letterlijk 'adem'.

Zodoende kan een woord als 'Heilige Geest' vanuit het Aramees van Jezus ook vertaald worden als 'Heilige Adem'. Gibran maakt hier gebruik van in een fragment uit 'De tuin van de profeet', dat ook in dit boekje is opgenomen:

Jullie zijn de adem van God zoals de wind
die net als jullie
gevangen noch gekooid kan worden.

Het voorzetsel voor 'binnen in' betekent ook 'te midden van'. Dus wat in mij is heeft effect op de wereld om me heen en omgekeerd. In Jezus' woorden in zijn moedertaal is het koninkrijk van God altijd in ons en om ons heen. Gibran komt regelmatig terug op dit onderwerp, vooral in het lange gedicht dat zijn meesterwerk *Jezus, de zoon des mensen* afsluit. Een groot deel van dit gedicht, dat de titel 'Een man uit Libanon negentien eeuwen later' draagt, is in deze bundel opgenomen.

Toen je sprak, waren je woorden
het verre fluisteren van hun lippen,
terwijl die lippen
vol vuur zouden moeten staan.

Je lachte om het merg in hun botten
dat nog niet klaar was voor gelach.
En je weende om hun ogen
die nog droog waren.

Je stem was de vader van hun gedachten
en hun begrip.
Je stem de moeder van hun woorden
en hun adem.

We doen een beroep op elkaar
maar eigenlijk doen we een beroep op jou,
als de vloed in de lente
van onze wensen en verlangens,
en – als onze herfst komt –
als de eb.

Door de latere invloed van de platoonse filosofie infiltreerde de gedachte dat de mens van God en de natuur gescheiden was de verschillende Midden-Oosterse tradities, vooral in de institutionele vorm daarvan. Voor de landarbeiders, die het dichtst bij de natuur stonden en met wie Gibran was opgegroeid, bleef de basis van eenheid behouden en omvatte God – hoewel uiteindelijk een mys-

terie – zowel de natuur als de mensheid. Dit betekent niet dat ‘wij God zijn’, maar dat ‘God’ alle tegenstellingen omvat, alle schijnbare paradoxen in zich draagt en de eeuwige bestendigheid is die verandering mogelijk maakt. In het Midden-Oosten is de realisatie van die stabiliteit en bestendigheid het doel van de mystieke zoeker. Zoals Gibrans personage Almoestafa zegt in *De tuin van de profeet*:

Denk nu, mijn makkers en geliefden, aan een hart dat al jullie harten bevat, aan een liefde die al jullie liefde omvat, aan een geest die al jullie geesten in zich draagt en aan een stilte dieper dan al jullie stiltes. Aan een stilte die tijdloos is.

In al het werk van Gibran is dit verlangen naar het eeuwige, naar iets waar je op kunt vertrouwen, te vinden. En heel zijn leven lang zocht Gibran naar mensen met dezelfde belangstelling die hem wellicht een sleutel konden geven voor de geheimen van het leven.

De vraag is of Gibran een of meer spirituele leraren had. Hij doet verslag van ontmoetingen met wijzen en die zullen niet allemaal aan zijn fantasie

ontsproten zijn. We weten dat hij beïnvloed was door verschillende soefimystici die in de islamitische wereld van toen soms als kluizenaar leefden, maar soms ook een normaal leven leidden. Een van Gibrans Arabische toneelspelen, *Iram van de zuilen*, gaat bijvoorbeeld over een zoeker die een soefimystica in de woestijn bezoekt. Deze zegt hem:

Alles wat bestaat huist in jouw kern en alles wat in jouw kern huist huist in het bestaan.

Een enkele waterdruppel bevat alle geheimen van de zeeën. Een enkel atoom bevat alle elementen van de aarde. Een enkele beweging of gedachte bevat alle bewegingen en wetten van de gehele wereld.*

We kunnen dit vergelijken met de Perzische soefimysticus Mahmoed Shabistari uit de dertiende eeuw. Deze schrijft:

---

* Vertaling naar: Nicholas Martin (red.). *The Arabic Plays of Kahlil Gibran*. Plano, TX: Martin, 2015. Overgenomen met toestemming.

Dring door in het hart van een waterdruppel
zeshonderd zuivere zeeën overspoelen je.
Kijk en zie
hoe in elk deeltje stof meer huist
dan je kunt meten of weten:
de Nijl in elke waterdruppel,
honderd oogsten in een korrel graan,
de oceaan in de vleugels van een vlieg,
de stralen van de kosmos in mijn oogappel.*

Gibrans universaliteit – zijn vermogen om de waarheid te vinden in verschillende tradities – heeft ook te maken met zijn interesse voor het bahaigeloof. In 1912 ontmoette en schilderde hij Abdul Baha, de zoon van de grondlegger van het bahaigeloof Baha'ullah. 'Zijn ziel bevatte hele werelden,' rapporteerde Gibran, en de ontmoeting gaf hem een nieuwe creatieve impuls. In al zijn boeken is wel iets van deze universele spiritualiteit te vinden, bijvoorbeeld in *Jezus, de zoon des mensen*:

Vele malen is de Christus naar de wereld gekomen en in vele landen liggen zijn voetstappen.

---

* W. van der Zwan. *Wijn en rozen*. Den Haag: Sufi Publications, 2010, p. 103.

En altijd vond men hem een zonderling en een gek.

Heb je niet over hem gehoord op de wegen van India? En in het land van de Magi en in het zand van Egypte?

En hier in het Noorden zongen je barden van weleer over Prometheus de vuurbrenger, de vervuller van de wensen van de mensheid die de gekooide hoop bevrijdde.

En Orpheus, die met een stem en een lier kwam om de geest in mens en dier te verkwikken.

Het jaar daarop (1913) ontmoette Gibran ook de Zwitserse psychiater C.G. Jung, juist toen deze begonnen was zijn theorieën te formuleren over het ‘collectief onbewuste’, een immens magazijn vol archetypen, beelden en verhalen die de hele mensheid deelt in een gezamenlijke opslagplaats van bewustzijn. Gibran drukte dit idee uit in een van zijn kernachtige aforismen uit *Zand en schuim* (1926):

Ik verlang naar de eeuwigheid
want daar zal ik

mijn ongeschreven gedichten
en mijn ongeschilderde schilderijen
ontmoeten.

Sommige mystici volgen een specifiek spiritueel pad en hen kunnen we bijvoorbeeld soefi's, joodse mystici of christelijke mystici noemen. Ze kunnen hun eigen school starten of een bestaande voortzetten. Anderen volgen hun eigen unieke pad dat alleen zij kunnen bewandelen. Hierbij kunnen we denken aan tijdgenoten van Gibran – ‘geboren’ Amerikaanse mystici als Walt Whitman of Edna St. Vincent Millay. Een van Gibrans biografen, Suheil Bushrui, zegt het als volgt:

Was Gibran christelijk? Ongetwijfeld accepteerde hij de christelijke openbaringen met Jezus als voorbeeld en de Bijbel als een schat aan geopenbaarde spirituele en morele waarheden. Maar getrouw aan de volgers van het soefipad kon hij het christendom niet aanvaarden als het enige exclusieve pad. (...) In zijn credo betrok hij een verscheidenheid aan stromingen: de *Upanishads*, het Syrisch neoplatonisme, de joods-christelijke mystiek, het

islamitisch soefisme en de bahaileringen over universele liefde en de eenheid van religie die hij had overgenomen van Abdul Baha. (...) Hij smeedde zijn eigen persoonlijke spirituele filosofie waarin hij verbinding kon leggen met alle tradities en, net als William Blake, kon verkondigen dat ‘alle religies één zijn’.*

Wat betreft de redactie van deze bundel: het is overduidelijk dat verschillende mensen Gibran geholpen hebben met zijn Engelse grammatica en interpunctie, met name zijn levenslange beschermvrouwe, muze en redacteur Mary Haskell. Daar de manier waarop wij lezen en de grammatica de afgelopen eeuw zijn veranderd, heb ik vele stukken heringedeeld en van nieuwe interpunctie voorzien zodat het ritme van Gibrans stem bij de moderne lezer over kan komen.

Wat betreft Gibrans gebruik van inclusieve of exclusieve taal ben ik terughoudend geweest om zijn bedoeling beter over te laten komen. Daarbij speelde in het achterhoofd de Arabische taal waar-

---

* S. Bushrui en J. Jenkins. *Kahlil Gibran: Man and Poet*. Oxford: Oneworld, 1998, p. 266.

in hij dacht. In zijn schrijven verwijst Gibran vaak naar God als ‘hij’, maar naar het leven of het lot als ‘zij’. Ook verwijst hij regelmatig naar ‘godinnen’. Door de bank genomen vindt hij zo een evenwicht, zoals gebruikelijk in talen als het oude Hebreeuws of klassiek Arabisch waar de zon, de maan en verschillende levende natuurlijke wezens mannelijk of vrouwelijk zijn.

Bij het selecteren van de citaten voor deze bundel heb ik bekende uitspraken van Gibran geplaatst naast minder bekende. We beginnen met Gibran als zoeker die nadenkt over het leven dat vol paradoxen zit en verstoppertje speelt. Daarna gaan we over op steeds diepere vragen: leven en dood, goed en slecht, succes en mislukking. Tot slot oogsten we Gibrans inzichten over de reis op het innerlijke pad op zoek naar antwoorden op vragen die niet te beantwoorden zijn, met als uiteindelijke vraag wie er eigenlijk op reis is.

Bij de uitgave van een boek over geheimen zijn de geheimen eigenlijk geen geheimen meer. Dat klopt, maar toch kunnen we stellen dat Gibrans woorden, die uit het diepst van zijn ziel komen, ons naar antwoorden verwijzen van de grote vragen des levens, antwoorden die niet hardop uit te spreken zijn

maar slechts herkend en bevestigd kunnen worden
in onze eigen levenservaringen.

Neil Douglas-Klotz
Fife, Schotland

|

In het labyrint van het leven

De raadsels van het leven maken ons radeloos
en vermaken ons tegelijkertijd.
Zouden we zonder deze puzzels,
zonder dit verstopperkje spelen,
het leven nog wel interessant vinden?
Zouden we nog wel een reden hebben om
verder te gaan,
op weg naar het doel van het leven?

Als inkt en papier

Sommigen van ons zijn als inkt,
anderen als papier.

Zonder de zwartheid van de een
zouden sommigen van ons doofstom zijn.

En zonder de witheid van de ander
zouden sommigen van ons blind zijn.

Een blad sneeuw wit papier

Zei een blad sneeuw wit papier:

‘Zuiver werd ik geschapen en zuiver zal ik altijd blijven. Liever verbrand ik en word ik tot witte as dan dat ik toesta dat zwartheid me aanraakt of onzuiverheid te dichtbij komt.’

De inktfles hoorde wat het papier zei en lachte in zijn donkere hart. Maar dichterbij komen durfde hij niet. En de kleurpotloden hoorden haar ook en ook zij kwamen nooit dichterbij.

En het sneeuw witte blad papier bleef voor altijd zuiver en puur.

Zuiver en puur – en leeg.

Engelen en duivels

Als je de engelen en duivels niet ziet
in de schoonheid en de kwaadaardigheid
van het leven,
blijf je verre van inzicht
en zal je geest verstoken zijn
van genegenheid.

Ondoelmatigheid

Zei een vos, opgejaagd door twintig ruiters en een roedel van twintig honden:

‘Natuurlijk zullen ze me doden. Maar wat zijn ze dom en zielig. Stel je voor dat twintig vossen op twintig ezels met twintig wolven op één mens zouden jagen om deze te doden. Dat zou toch echt te gek voor woorden zijn.’

Mieren en olifanten

Je kunt een mier de weg blokkeren.

Maar is het niet vreemd dat zelfs olifanten zich onderwerpen?

De betrekkelijke waarde van snelheid

Zei een stinkdier tegen een tuberoos:

‘Kijk eens hoe hard ik kan rennen. Jij kunt niet lopen en zelfs niet eens kruipen.’

Zei de tuberoos tegen het stinkdier:

‘O, edele hardloper, laat maar gauw zien hoe hard jij weg kunt rennen.’

***

Schildpadden kunnen meer over de weg vertellen dan hazen.

Ruimte

Voor wie op de aarde neerkijkt
vanuit de vensters van de Melkweg,
is de ruimte niet de ruimte
tussen de aarde en de zon.

Hoe ik een bezetene werd

Je vraagt me hoe ik een bezetene werd. Zo geschiedde dat:

Op zekere dag, lang voordat veel van de goden geboren waren, ontwaakte ik uit een diepe slaap en ontdekte ik dat al mijn maskers gestolen waren – de zeven maskers die ik in zeven levens gemaakt en gedragen had.

Zonder masker rende ik door de drukke straten en riep ik: ‘Dieven, dieven, vervloekte dieven!’

Mannen en vrouwen lachten me uit en een paar van hen vluchtten hun huis in omdat ze bang voor me waren.

Toen ik op het marktplein kwam, riep een jongeman vanaf het dak van zijn huis:

‘Kijk! Die man is bezeten!’

Ik keek omhoog om hem te zien. Toen kuste voor het eerst de zon mijn eigen naakte gezicht en mijn ziel ontvlamde in liefde voor de zon. Ik wilde geen maskers meer. Als in trance riep ik uit: ‘Gezegend,

gezegend zijn de dieven die mijn maskers gestolen hebben.’

En zo werd ik een bezetene.

En ik heb zowel de vrijheid van het alleen-zijn ontdekt als de veiligheid van het onbegrepen-zijn, want wie je begrijpt maakt iets in je tot slaaf.

Maar laat ik niet te trots zijn op mijn veiligheid.

Zelfs een dief in de gevangenis is niet veilig voor een andere dief.

Sluiers

De berg die gehuld gaat in de mist is geen heuvel.

Een eikenboom in de regen is geen treurwilg.

Maskers van het leven

Zelfs de maskers van het leven
zijn maskers van een dieper mysterie.

Gezichten

Ik heb een gezicht gezien met duizend gelaatsuitdrukkingen en een gezicht met slechts één uitdrukking, als gegoten uit een mal.

Ik heb een gezicht gezien met een glans waarachter ik de lelijkheid zag en een gezicht met een glans die ik moest wegnemen om te zien hoe mooi het was.

Ik heb een oud gezicht gezien met nietszeggende groeven en een glad gezicht waarin alles stond gegroefd.

Ik ken gezichten, want ik kijk door het weefsel heen dat mijn eigen ogen weven en kan zo de achterliggende werkelijkheid zien.

Lelijkheid

Is het niet zo dat je datgene lelijk vindt wat je nooit wilde beetpakken en waarin je nooit tot in de kern wilde binnendringen?

Als lelijkheid iets is, zijn het de schellen voor je ogen en de was in je oren.

Noem niets lelijk, mijn vriend, behalve de angst van een ziel geconfronteerd met herinneringen.

De vogelverschrikker

Ik zei eens tegen een vogelverschrikker: 'Word je er niet moe van altijd alleen op zo'n veld te staan?'

En hij zei: 'De vreugde van het verjagen is diep en blijvend en daar word ik nooit moe van.'

Ik dacht even na en zei: 'Ja, dat weet ik. Die vreugde ken ik ook.'

Waarop hij zei: 'Alleen wie gevuld is met stro kan die vreugde kennen.'

Toen ging ik verder, zonder te weten of hij me een compliment had gegeven of me gekleineerd had.

Een jaar later was de vogelverschrikker een filosoof geworden.

En toen ik weer bij hem langsging zag ik twee kraaien een nest bouwen onder zijn hoed.

Lente en winter

De bloemen van de lente
zijn de dromen van de winter,
verteld aan de ontbijttafel
van de engelen.

Een tijd om elkaar te treffen

We meten de tijd
naar de beweging
van talloze zonnen.

Zij meten de tijd
met machientjes
in hun zakken.

Vertel me,
hoe zouden wij ooit
elkaar kunnen treffen
op dezelfde plek
en dezelfde tijd?

Herinneren en vergeten

Herinneren is een vorm van ontmoeten.

Vergeten is een vorm van vrijheid.

De wijze koning

Ver weg, in de stad Wirani, regeerde eens een koning die zowel machtig als wijs was. Het volk vreesde hem om zijn macht en had hem lief om zijn wijsheid.

In het midden van de stad bevond zich een bron met water dat koel en kristalhelder was. Alle burgers dronken eruit, ook de koning en zijn hofhouding, want er was geen andere bron.

Op een nacht, toen iedereen sliep, sloop een heks de stad binnen en goot zeven druppels van een vreemde vloeistof in de bron. Ze zei: 'Vanaf dit moment zal iedereen die dit water drinkt gek worden.'

De volgende ochtend dronken alle inwoners uit de bron en werden gek, precies zoals de heks had voorspeld. Alleen de koning en zijn opperkamerheer dronken er niet van.

En heel de dag fluisterden de mensen in de nauwe straten en op de marktplaats tegen elkaar: 'De koning is gek geworden. Onze koning en de opperkamerheer hebben hun verstand verloren. Een ko-

ning die gek is kan ons toch niet regeren? We moeten hem onttrenen.'

Die avond gebood de koning om een gouden bokaal te vullen met bronwater. Het water werd gebracht en hij dronk met volle teugen. Toen gaf hij de bokaal aan zijn opperkamerheer om uit te drinken.

En er was groot feest in die verre stad Wirani, want de koning en zijn opperkamerheer waren weer bij zinnen.

Witte duiven

Zeven eeuwen geleden stegen zeven witte duiven op uit een diepe vallei en vlogen ze naar de sneeuw-witte top van de berg.

Een van de zeven mannen die de vlucht duiven zag zei:

‘Ik zie een zwarte vlek op de vleugel van de zevende duif.’

Vandaag de dag praten de mensen in de vallei over de zeven zwarte duiven die naar de top van de besneeuwde berg vlogen.

Geschiedenis

Op de weg naar Zaad kwam een reiziger een man tegen die in een naburig dorp woonde.

En de reiziger wees naar een grote akker en vroeg de man: ‘Was dit niet het slagveld waar koning Ahlam zijn vijanden versloeg?’

En de man antwoordde: ‘Dit is nooit een slagveld geweest. Hier stond ooit de grote stad Zaad die tot de grond is afgebrand. Maar nu is het een goede akker, nietwaar?’

En de reiziger en de man gingen ieder huns weegs.

Een halve kilometer verder kwam de reiziger een andere man tegen. Hij wees weer naar de akker en zei: ‘Dus dat is het veld waar de grote stad Zaad ooit gestaan heeft?’

En de man zei: ‘Daar heeft nooit een stad gestaan. Daar stond ooit een klooster en dat is verwoest door het volk uit het Zuiden.’

Niet veel later ontmoette de reiziger een derde man. Hij wees weer naar dezelfde akker en zei:

‘Klopt het dat daar ooit een groot klooster stond?’

Maar de man antwoordde: ‘Er heeft hier in de omgeving nooit een klooster gestaan, maar onze vaders en voorvaders hebben ons verteld dat op die akker daar ooit een grote meteoriet is neergestort.’

Toen liep de reiziger verder en hij verwonderde zich in zijn hart. En hij ontmoette een stokoude man en begroette hem en zei: ‘Meneer, op deze weg ben ik drie mannen tegengekomen die hier in de buurt wonen en ik vroeg ieder van hen naar deze akker en elk ontkende wat de ander zei en vertelde me een nieuw verhaal dat de ander niet had verteld.

Toen keek de oude man op en antwoordde: ‘Mijn vriend, die mannen hebben je allemaal iets verteld wat daadwerkelijk ooit zo was. Maar slechts weinigen van ons zijn in staat om een feit toe te voegen aan een ander feit en daar de waarheid van te maken.’

Vol en leeg

Als ik mij gevuld had met alles wat jij weet,
waar zou ik dan nog ruimte hebben
voor alles wat je niet weet?

Ik leerde het zwijgen van iemand die graag praatte,
tolerantie van iemand die intolerant was
en vriendelijkheid van iemand die onvriendelijk was.

Maar het is vreemd;
ik ben die leraren niet dankbaar.

Lege beker

Als mijn beker leeg is,
berust ik in zijn leegheid.
Maar als de beker halfvol is,
berust ik in zijn half-volheid.

Een hand gevuld met mist

Eens vulde ik mijn hand met mist.
Toen opende ik mijn hand en zie,
de mist was een worm.

En ik sloot en opende mijn hand weer
en zie, daar was een vogel.

En wederom sloot en opende ik mijn hand
en in de holte ervan stond een man
met een droef gelaat dat naar boven keek.

En weer sloot ik mijn hand
en toen ik mijn hand weer opende,
was er niets dan mist.

Maar ik hoorde een lied van buitensporige zoetheid.

De stad van hartsverlangen

Er kwam eens een man vanuit de woestijn naar de grote stad Sharia. Hij was een dromer en had niets bij zich dan een staf en de kleren die hij droeg.

En toen hij door de straten liep, keek hij vol ontzag en verwondering naar de tempels en de torens en de paleizen, want de stad Sharia was van een ongeëvenaarde schoonheid. En hij sprak de mensen die hij tegenkwam vaak aan en vroeg hen naar hun stad. Maar zij begrepen zijn taal niet, noch hij die van hen.

Rond het middaguur stopte hij bij een grote herberg. De herberg was opgetrokken uit geel marmer en mensen liepen ongehinderd in en uit.

‘Dit moet een tempel zijn,’ zei hij tegen zichzelf en hij ging ook naar binnen. Maar tot zijn grote verrassing bevond hij zich in een hal van grootse luister waar een groot aantal mannen en vrouwen aan vele marmeren tafels zaten. Ze aten en dronken en luisterden naar de musici.

‘Nee,’ zei de dromer, ‘dit is geen eredienst. Dit is vast een feest dat de prins geeft om iets groots te vieren.’

Op dat moment kwam een man, die hij aanzag voor de slaaf van de prins, naar hem toe en vroeg hem te gaan zitten. En hij kreeg vlees opgediend en wijn en de heerlijkste zoetigheden.

Toen hij voldaan was, stond de dromer op om te vertrekken. Bij de deur hield een grote, luisterrijk uitgedoste man hem tegen.

‘Dit is vast de prins zelf,’ zei de man in zijn hart en hij boog om hem te bedanken.

Toen zei de man in de spraak van de stad: ‘Meneer, u heeft nog niet betaald voor uw diner.’

En de dromer begreep het niet en dankte de man opnieuw hartelijk.

De grote man dacht even na en keek wat aandachtiger naar de dromer. En hij zag dat hij een vreemdeling was, armzalig gekleed en zonder middelen om zijn eten te betalen.

Toen klapte de grote man in zijn handen en riep en er kwamen vier stadswachten. En zij luisterden naar de grote man. Ze namen de dromer tussen hen in, twee aan elke kant.

En de dromer zag hoe deftig ze gekleed waren en

hoe deftig ze zich gedroegen en hij keek vol verrukking naar hen op. ‘Dit,’ zei hij, ‘zijn mannen van aanzien.’

En zo liepen ze samen tot ze bij het Huis van Justitie kwamen en daar gingen ze naar binnen.

De dromer zag voor zich een eerbiedwaardige man met een grote baard, zittend op een troon en gekleed als een koning. En hij dacht dat dit de koning was. En hij verheugde zich dat hij voor de koning gebracht was.

Nu vertelden de stadswachten de rechter – want dat was die eerbiedwaardige man – de aanklacht tegen de dromer en de rechter stelde twee advocaten aan. Een om de aanklacht te ondersteunen en een om de vreemdeling te verdedigen. En de advocaten stonden op, eerst de een, toen de ander, en ze hielden hun betoog.

En de dromer dacht bij zichzelf dat hij luisterde naar welkomstwoorden en zijn hart vulde zich met dankbaarheid voor de koning en voor de prins en voor alles wat er voor hem gedaan werd.

Toen werd het vonnis geveld dat de dromer op een niet opgetuigd paard door de stad moest rijden met een bord om zijn nek waarop zijn misdaad stond beschreven en met een trompetter en een

trommelaar die voor hem uit liepen. De straf werd meteen uitgevoerd.

Toen de dromer op zijn niet opgetuigde paard door de stad reed met de trompetter en de trommelaar voor hem uit, kwamen alle stedelingen op het lawaai af en toen ze hem zagen, lachte iedereen hem uit en alle kinderen renden in groepjes achter hem aan, straat in straat uit.

En het hart van de dromer was vervuld van extase en zijn ogen straalden. Voor hem was het bord een teken van de zegening van de koning en was de hele optocht ter ere van hem. Toen hij zo reed, zag hij in de menigte een man die net als hij van de woestijn kwam, en zijn hart zwol van vreugde. En hij riep tot hem:

‘Vriend, vriend! Waar zijn we? Welke stad van hartsverlangen is dit? Wat een optocht van gulle gastheren die de toevallige gast in hun paleizen fêteren, met prinsen die hem begeleiden en met een koning die hem een oorkonde op zijn borst hangt en hem de gastvrijheid biedt van een stad die vanuit de hemel is neergedaald!’

En hij die ook van de woestijn was antwoordde niet. Hij glimlachte enkel en schudde lichtjes zijn hoofd. En de optocht trok verder.

En het gezicht van de dromer straalde en zijn ogen stroomden over van licht.

De Gezegende Stad

Toen ik nog jong was, hoorde ik dat er een stad was waar iedereen leefde naar de Schrift.

En ik zei: 'Ik zal deze stad en haar zegeningen zoeken.'

En het was ver weg. En ik nam veel eten mee. En na veertig dagen zag ik de stad en op de een-en-veertigste dag ging ik de stad in.

En zie! De hele bevolking van de stad had slechts één oog en één hand. En ik was verbijsterd en zei tot mezelf: 'Hoe kan het dat de mensen in zo'n heilige stad slechts één oog en één hand hebben?'

Toen zag ik dat zij ook verbijsterd waren want zij verbaasden zich zeer over mijn twee handen en twee ogen. En toen ze met elkaar spraken, informeerde ik bij hen en vroeg: 'Is dit inderdaad de Gezegende Stad waar iedereen leeft naar de Schrift?'

En zij zeiden: 'Ja, dit is die stad.'

'En,' zei ik, 'wat is er met jullie gebeurd en waar zijn jullie rechterogen en rechterhanden?'

En iedereen was ontroerd. En ze zeiden: ‘Kom maar mee, dan kun je het zien.’

En ze namen me mee naar de tempel midden in de stad. En in de tempel zag ik een hoop handen en ogen, helemaal verschrompeld. Toen zei ik: ‘Wat erg! Welke zegevierende krijgshoofd heeft jullie deze wreedheid aangedaan?’

En er steeg een geroezemoes op. En een van de ouderen kwam naar voren en zei: ‘Wij hebben dit zelf gedaan. God heeft ons doen zegevieren over het kwaad dat in ons was.’

En hij voerde me naar een hoog altaar en iedereen volgde ons. En hij liet me een inscriptie zien die boven het altaar was gegraveerd en ik las:

Als dan uw rechteroog u doet struikelen, ruk het uit en werp het van u weg, want het is beter voor u dat een van uw lichaamsdelen te gronde gaat en niet heel uw lichaam in de hel geworpen wordt. En als uw rechterhand u doet struikelen, hak hem af en werp hem van u weg, want het is beter voor u dat een van uw lichaamsdelen te gronde gaat en niet heel uw lichaam in de hel geworpen wordt.

Toen begreep ik het. En ik wendde me tot alle mensen en riep: ‘Is er geen man of vrouw onder jullie te vinden met twee ogen en twee handen?’

En ze antwoordden me en zeiden: ‘Nee, geen een. Er is niemand, buiten degenen die nog te jong zijn om de Schrift te lezen en de geboden te begrijpen.’

En toen we de tempel uit gingen, verliet ik linea recta die Gezegende Stad. Want ik was niet te jong en ik kon de Schrift lezen.

Een rots en een raadsel

En op de eerste dag van de week, toen de klanken van de tempelklokken hun oren zochten, sprak er een en zei:

‘Meester, we horen hier veel mensen praten over God. Wat hebt u over God te zeggen en wie is God in werkelijkheid?’

En hij stond voor hen als een jonge boom, onbevreesd voor wind of storm en hij antwoordde, zeggende:

Denk nu, mijn makkers en geliefden, aan een hart dat al jullie harten bevat, aan een liefde die al jullie liefde omvat, aan een geest die al jullie geesten in zich draagt en aan een stilte dieper dan al jullie stiltes. Aan een stilte die tijdloos is.

Probeer in de volheid van jezelf een schoonheid te ontwaren die betoverender is dan alles wat mooi is, een lied grootser dan de liederen van de zee en het woud, een majestueuze verschijning die op een troon zit vergeleken waarbij Orion slechts een voe-

tenbankje is en met een scepter vergeleken waarbij de Plejaden slechts de glans van dauwdruppels zijn.

Jullie hebben altijd slechts eten en onderdak gezocht, kleding en een staf. Zoek nu iemand die geen doel voor je pijlen is, noch een stenen grot om te schuilen voor de elementen.

En als mijn woorden een rots en een raadsel zijn, zoek dan desondanks, opdat je harten gebroken worden en je vragen je kunnen leiden naar de liefde en de wijsheid van de Allerhoogste die de mensen God noemen.

II

Geheimen van leven en dood

Vragen over leven en dood zijn misschien wel de ultieme vragen van het bestaan. Tegelijkertijd zijn het ook de vragen die we de grootste tijd van ons leven lijken te willen ontwijken. Kan het besef dat deze lichamen niet het eeuwige leven hebben ervoor zorgen dat we het huidige moment beter gaan gebruiken?

De dood is niet dichterbij

De dood is niet dichterbij
voor de bejaarde
dan voor de pasgeborene.
Het leven evenmin.

Begravenissen

Misschien is een begrafenis onder de mensen
wel een huwelijksfeest onder de engelen.

Een vergeten werkelijkheid kan sterven
en in zijn testament
zevenduizend gebeurtenissen en feiten nalaten,
te besteden aan de begrafenis
en het oprichten van een grafombe.

De stad van de doden

Gisteren trok ik me terug uit de drukke mensen-
massa en ging ik de velden in, tot ik bij een heuvel-
tje kwam waarop de natuur haar lieflijke kleren had
uitgespreid. Eindelijk kon ik weer ademen.

Ik keek om en zag de stad met zijn schitterende
moskeeën en statige residenties, verhuld in de rook
van de winkels.

Ik begon de missie van de mensheid te analyse-
ren, maar kon slechts vaststellen dat het grootste
deel van het leven bestond uit zwoegen en afzien.
Toen probeerde ik niet te piekeren over wat de zo-
nen van Adam hadden gedaan en concentreerde ik
mijn blik op het veld, de troon van Gods glorie. In
een afgescheiden hoek van het veld ontwaarde ik
een begraafplaats, omgeven door populieren.

Daar mediteerde ik, tussen de stad van de doden
en de stad van de levenden. Ik dacht na over de eeu-
wige stilte in de eerste stad en de eindeloze zorgen
in de tweede stad.

In de stad van de levenden vond ik hoop en wan-

hoop, liefde en haat, vreugde en verdriet, rijkdom en armoede, trouw en ontrouw.

In de stad van de doden ligt aarde begraven in aarde, die de natuur in de stilte van de nacht omzet in vegetatie en dan in dieren en dan in een mens.

Zo peinzend zag ik een optocht die zich langzaam en eerbiedig voortbewoog, begeleid door flarden muziek die de hemel vulden met een droevige melodie. Het was een uitgebreide begrafenis. De levenden liepen achter de dode aan en weenden en klaagden over zijn heengaan. Toen de rouwstoet aankwam bij de plaats van de teraardebestelling, vingen de priesters aan te bidden. Ze brandden wierook en de muzikanten bliezen op hun instrumenten en tokkelden op de snaren in rouw voor de overledene.

Toen traden de leiders naar voren, de een na de ander, en ze droegen hun grafredes voor, hun woorden zorgvuldig afgewogen.

Uiteindelijk vertrok de menigte en lieten ze de dode rusten in een ruime en prachtige tombe, vakkundig ontworpen in steen en ijzer en behangen met de allerduurste bloemenguirlandes.

Degenen die afscheid hadden genomen keerden weer terug naar de stad en ik bleef achter. Ik zag

hen van een afstand en sprak zacht in mezelf. Ondertussen ging de zon al onder en maakte de natuur zich op voor haar sluimer.

Toen zag ik twee mannen zwoegen onder het gewicht van een houten kist. Daarachter liep een armoedig geklede vrouw met een kind in haar armen. Weer daarachter liep een hond die met gebroken ogen eerst naar de vrouw en dan naar de kist keek.

Het was een armeluisbegrafenis. Deze gast van de dood liet aan de koude maatschappij een ongelukkige vrouw achter met een kind om haar zorgen te delen en een trouwe hond die in zijn hart voelde dat zijn baasje heengegaan was.

Toen ze bij de begraafplaats waren aangekomen, legden ze de kist in een greppel, op afstand van de verzorgde struiken en de marmeren zerken, en trokken ze zich terug na een paar eenvoudige woorden tot God. De hond keek nog een laatste keer om naar het graf van zijn vriend en het kleine gezelschap verdween achter de bomen.

Ik keek naar de stad van de levenden en zei tegen mezelf: 'Die plaats behoort toe aan een enkeling.' Toen keek ik naar de stad van de doden en zei: 'Ook die plaats behoort toe aan een enkeling.'

O Heer, waar is het veilige toevluchtsoord voor alle mensen?’

Terwijl ik dit zei, keek ik naar de wolken die zich mengden met de langste en mooiste gouden stralen van de zon.

En ik hoorde een stem die zei:

‘Daar!’

Hier zijn geen graven

Voorwaar,
ik heb gevonden
wat groter is dan wijsheid.

Het is de geestesvlam in je
die meer van zichzelf verzamelt
terwijl jij,
onbewust van deze geestesverruiming,
klaagt over de herfst van je jaren.

Het is leven op zoek naar leven
in lichamen die angst hebben voor het graf.

Hier zijn geen graven.
Deze bergen en vlaktes
zijn een wieg en een opstapje.

Kijk er goed naar,
elke keer als je dit veld passeert
waar je je voorouders te rusten hebt gelegd,

kijk en zie jezelf
en je kinderen dansen,
hand in hand.

Enkel een verschil in hartslag

En op zekere dag, toen Fardroes de Griek in de tuin liep, stootte hij zijn voet aan een steen en ontstak in woede. En hij keerde zich om en pakte de steen en zei bij zichzelf: ‘O, dood ding op mijn pad!’ en hij gooide de steen weg.

En Almoestafa, de uitverkorene en geliefde, zei: ‘Waarom zeg je “O, dood ding”? Je bent al zo vaak in deze tuin geweest. Weet je nu nog niet dat niets hier dood is? Alles leeft en gloeit in de kennis van de dag en de majesteit van de nacht. Jij en de steen zijn één. Er is enkel een verschil in hartslag. Jouw hart slaat een beetje sneller. Nietwaar, mijn vriend? Maar het is helaas niet zo rustig.

Het ritme van je hart is misschien anders, maar ik zeg je dat jij, als je de diepte van je ziel peilt en de hoogte van de ruimte meet, een melodie hoort.

En in die melodie zingen de steen en de ster met elkaar in volmaakte eenstemmigheid.’

De dood openbaart

De hoofdtollenaar Zacheüs* spreekt over het lot van Jezus:

Jullie geloven wat je hoort. Geloof liever wat je niet hoort, want de stilte van mensen staat dicht bij de waarheid dan hun woorden.

Je vraagt of Jezus aan zijn schandelijke dood had kunnen ontkomen en zijn volgelingen van vervolging had kunnen redden.

Hij kende zijn lot en de toekomst van zijn trouwe beminden. Hij voorspelde wat ons allen zou overkomen. Hij zocht zijn dood niet, maar aanvaardde deze zoals een boer zijn graan met aarde inkuilt en de winter aanvaardt en dan wacht tot de lente en de herfst. En zoals de bouwers de grootste steen in de fundering plaatsen.

---

* Volgens het verhaal in Lucas 18 klom Zacheüs in een boom om Jezus te zien toen deze door Jericho reisde. Jezus choqueeerde de menigte door onder de boom halt te houden en Zacheüs te vertellen dat hij de hoofdtollenaar thuis zou bezoeken.

Wij waren mensen uit Galilea en van de hellingen van de Libanon. Onze meester had toen hij nog jong was ons terug kunnen leiden naar ons land om daar te leven totdat de ouderdom ons kwam halen en ons terug zou fluisteren in de jaren.

Dat had hij kunnen doen als hij daarvoor had gekozen.

Maar hij wist dat hij zelf als hoeksteen moest dienen om een onzichtbare tempel te bouwen, met ons daaromheen als kiezelstenen, dicht tegen hem aan gemetseld.

Hij wist dat het sap van zijn boom moest opstijgen vanuit de wortels en hij vergoot zijn bloed op die wortels. En voor hem was dit geen offer maar winst.

De dood openbaart. De dood van Jezus openbaarde zijn leven.

Als hij aan jullie en aan zijn vijanden was ontsnapt, zouden jullie de veroveraars van de wereld geworden zijn. Daarom ontsnapte hij niet.

Slechts wie alles verlangt zal alles krijgen.

Ja, Jezus had aan zijn vijanden kunnen ontsnappen en oud kunnen worden. Maar hij wist hoe de seizoenen verdwijnen en hij zong zijn eigen lied.

Wie zou, kijkend naar de wereld vol wapens, niet

in het moment overwonnen willen worden om zo de tijd te overwinnen?

En nu vraag je wie in werkelijkheid Jezus hebben gedood, de Romeinen of de priesters van Jeruzalem?

Noch de Romeinen, noch de priesters doodden hem.

De hele wereld stond daar om hem op die heuvel te eren.

Drinken uit de rivier van stilte

Je angst voor de dood is slechts het trillen van de herder als hij voor de koning staat en deze zijn hand op hem legt als teken van eer.

Is de herder onder dat trillen niet vol vreugde omdat hij het teken van de koning draagt? Maar beseft hij zijn trillen ook niet beter?

Wat is sterven anders dan naakt in de wind staan en versmelten met de zon? En wat is het stoppen met ademen anders dan de adem bevrijden van de rusteloze getijden zodat deze kan opstijgen en de ruimte kan nemen om onbekommerd God te zoeken?

Je zult slechts zingen als je drinkt uit de rivier van stilte.

En als je de bergtop hebt bereikt, vangt het klimmen aan.

En als de aarde je ledematen opeist, zul je werkelijk dansen.

Ieder zaadje

Ieder zaadje
dat de herfst laat vallen
in het stof van de aarde
heeft zijn eigen manier
om het hart uit de omhulling te trekken
en daaruit bladeren te scheppen
en dan bloemen
en dan vruchten.

Hoezeer de manieren ook verschillen,
het doel van alle zaadjes is hetzelfde
en dat doel is te staan voor het aangezicht van de
zon.

De stervende man en de gier

Wacht, wacht nog even, mijn gretige vriend.

Dit ding, dat helemaal op is
en ondraaglijke pijn lijdt,
– te veel en zinloos –
en dat jouw geduld op de proef stelt,
zal ik spoedig opgeven.

Ik wil niet dat jouw oprechte honger
nog langer moet wachten.
Maar deze keten, al is hij gemaakt van adem,
is moeilijk te verbreken.

En de wil om te sterven,
sterker dan alles wat sterk is,
wordt tegengehouden door een wil om te leven,
zwakker dan alles wat zwak is.

Vergeef me, makker.
Ik talm te lang.

Herinneringen houden mijn geest vast,
een optocht van vergane dagen,
een visioen van jeugd, verkwist in een droom,
een gezicht dat mijn oogleden smeekt niet te
gaan slapen,
een stem die blijft hangen in mijn oren,
een hand die mijn hand aanraakt.

Vergeef me dat je al te lang gewacht hebt.
Nu is het voorbij en alles lost op:
het gezicht, de stem, de hand
en de mist die alles tot me bracht.

De knoop is los.
Het touw is doorgesneden.
En dat wat eten noch drinken is,
is teruggetrokken.

Kom dichterbij, mijn hongerige vriend.
Je maaltijd is opgediend.
En de kost, karig en mager,
is gegeven met liefde.

Kom en begraaf je snavel hier
aan de linkerkant

en ruk het uit zijn kooi,
dat vogeltje met vleugels
die niet meer slaan.

Ik zou graag willen dat het
met jou het hemelruim kiest.

Kom nu, mijn vriend.
Vannacht ben ik je gastheer
en jij mijn welkome gast.

Twee zoektochten

Duizend jaar geleden ontmoetten twee filosofen elkaar op een helling in de Libanon en de een zei tegen de ander: ‘Waar ga je heen?’

En de ander antwoordde: ‘Ik ben op zoek naar de bron van de jeugd, waarvan ik weet dat hij in deze heuvels ontspringt. Ik heb geschriften gevonden die verhalen over deze bron, die opbloeit naar de zon. En jij, waarnaar ben jij op zoek?’

De eerste man antwoordde: ‘Ik ben op zoek naar het mysterie van de dood.’

Toen dachten beide filosofen dat de ander iets in zijn diepe inzicht miste en ze begonnen te redetwisten en elkaar te beschuldigen van spirituele blindheid.

De twee filosofen waren luidruchtig en de wind droeg hun stemmen. Juist toen kwam een vreemdeling voorbij, een man van wie iedereen in zijn dorp dacht dat hij niet zo snugger was. En toen deze het vurige dispuut hoorde, stond hij even stil en luisterde naar hun argumenten.

Toen ging hij naar hen toe en zei: ‘Beste mannen, het lijkt erop dat jullie beiden tot dezelfde filosofische school behoren en dat jullie over hetzelfde spreken, alleen in andere bewoordingen. Een van jullie zoekt de bron van de jeugd en de ander het mysterie van de dood. Maar dat is precies hetzelfde en deze twee zoektochten huizen als een en hetzelfde in jullie beiden.’

Toen draaide de vreemdeling zich om en zei: ‘Vaarwel, wijze mannen.’ En terwijl hij wegliep lachte hij geduldig.

De twee filosofen keken elkaar in stilte even aan en lachten toen ook.

En toen zei een van hen: ‘Wat denk je, zullen we samen oplopen en samen zoeken?’

Verlangen naar eeuwigheid

Ik verlang naar de eeuwigheid
want daar zal ik
mijn ongeschreven gedichten
en mijn ongeschilderde schilderijen
ontmoeten.

Torens van onze botten

Nee, vergeefs hebben we niet geleefd.
Hebben ze van onze botten geen torens gebouwd?

De schoonheid van de dood

Deel I – De roep

Laat me slapen,
want mijn ziel is bedwelmd door liefde.
En laat me rusten,
want mijn geest heeft zijn volheid
aan dagen en nachten ontvangen.

Steek de kaarsen aan
en brand wierook bij mijn bed
en strooi het blad van jasmijn en rozen
over mijn lichaam.

Balsem mijn haar met hars
en giet parfum over mijn voeten
en lees wat de hand des doods
heeft geschreven op mijn voorhoofd.

Laat me rusten in de armen van sluimerslaap
want mijn open ogen zijn vermoeid.

Laat de zilversnarige lier trillen
en mijn geest tot rust brengen.

Weef van harp en luit
een sluier om mijn verwelkende hart.
Zing van het verleden
terwijl je kijkt naar de dageraad van hoop in
mijn ogen,
want de magische betekenis van dat weefsel
is een zacht bed waarop mijn hart kan rusten.

Droog je tranen, mijn vrienden,
en verhef je hoofd zoals de bloemen
hun kronen oprichten
om de dageraad te begroeten.

Kijk naar de bruid des doods
die daar staat als een zuil van licht
tussen mijn bed en het oneindige.
Houd je adem in en luister met mij
naar het wenkende ruisen
van haar witte vleugels.

Kom dichterbij
en neem afscheid van me.

Beroer mijn lippen met
de lach van jouw lippen.

Laat de kinderen mijn handen pakken
met zachte roze vingers.
Laat de ouderen hun geaderde handen
op mijn hoofd leggen en me zegenen.

Laat de maagden dichtbij komen
en de schaduw van God in mijn ogen zien
en horen hoe de echo van Gods wil
ijlt op mijn adem.

Deel 2 – Het opstijgen

Ik ben een bergtop voorbij
en mijn ziel stijgt op in het firmament
van volkomen en ongebonden vrijheid.

Ver weg ben ik, mijn gezellen,
heel ver weg.
En de wolken verbergen
de heuvels voor mijn ogen.
Een oceaan van stilte overstroomt de valleien

en de handen van vergetelheid
vagen de wegen en de huizen weg.

De velden en de akkers verdwijnen
achter een witte schim als een lentewolk,
geel als het kaarslicht
en rood als het avondrood.

De liederen van de golven
en de hymnen van de beekjes
zijn uiteengespat en
de stemmen van de menigte
zijn verstomd tot stilte.

En ik kan niets horen dan
de muziek van de eeuwigheid
in volkomen harmonie
met het verlangen van de geest.

Ik ga volledig in het wit gehuld.
Ik ben op volkomen rustig.
Ik ben in vrede.

Deel 3 – Wat resteert

Ontdoe me van deze
witte linnen lijkwade
en kleed me aan
met bladeren van jasmijn en leliën.

Neem mijn lichaam
uit de ivoren doodskist
en laat het rusten op
kussens van oranjebloesem.

Treur niet om me
maar zing liederen
van jeugd en vreugd.
Pleng geen tranen
maar zing van herfst en wijnpers.

Uit geen zucht van smart
maar teken met je vinger
op mijn gezicht
het symbool van liefde en vreugde.

Verstoort de rust niet
met gezang en requiems

maar laat je hart met mij
het lied van eeuwig leven zingen.

Rouw niet om me in het zwart
maar ga kleurig en fleurig gekleed
en verheug je met mij.

Praat niet over mijn vertrek
met zuchten uit je hart.
Sluit je ogen en zie
dat ik voor altijd bij je ben.

Leg me op een hoopje bladeren
en draag me op je welwillende schouders
en loop langzaam naar het verlaten bos.

Breng me niet naar die drukke begraafplaats,
waar het gerammel van botten en schedels
mijn sluimer kan verstoren.

Draag me naar het bos van cipressen
en graaf mijn graf
waar de viooltjes en klaprozen
niet in elkaars schaduw groeien.

Laat mijn graf diep zijn
zodat de vloed mijn botten niet
naar de open vallei kan dragen.

Laat mijn graf breed zijn
zodat de schaduwen van de avondzon
me gezelschap kunnen houden.

Neem alle aardse kleding van me
en leg me diep in mijn Moeder Aarde.
En vlij me zorgvuldig
aan mijn moeders borst.

Bedek me met zachte aarde
en laat elke handvol vermengd zijn
met zaden van jasmijn, lelie en mirte.

En als deze boven me groeien
en gedijen op mijn lichaam
zullen ze de geur van mijn hart
in de ruimte ademen
en zelfs aan de zon het geheim
van mijn vrede onthullen
en, zeilend op de bries,
de reiziger troost brengen.

Ga dan heen, vrienden,
ga heen en vertrek met stille voet
zoals de stilte loopt in de verlaten vallei.

Laat me over aan God
en verspreid je langzaam,
zoals de bloesem van amandel en appel
zich verspreidt op nisans* wind.

Ga terug naar de vreugde
van je woonsteden
en ontdek daar wat
de dood niet weg kan halen
bij jou of bij mij.

Ga heen in vrede
want wat je hier ziet
betekent meer
dan de aardse wereld.
Laat me.

---

* Nisan is de naam van de lentemaand in het Midden-Oosten, meestal maart en april van de westerse kalender. Nisan is Assyrisch-Babylonisch en betekent 'begin'.

Van de ene eeuwigheid naar de andere

Waarlijk mens-zijn is een rivier van licht
die stroomt van vergane eeuwigheid
naar toekomstige eeuwigheid.*

---

* De Arabische taal heeft woorden voor het proces van aankomen in het leven van 'voor de eeuwigheid' (*abadij*) en voor het verlaten van het lichaam op weg naar 'na de eeuwigheid' (*uzaliy*). Gibran speelt hier met het oude Midden-Oosterse idee dat de ziel van de ene eeuwigheid naar de andere reist.

Een verandering van maskers

Ik zal over de dood heen leven
en mijn zingen zal klinken in je oren
zelfs nadat de zee met haar grote vloed
me terug heeft gevoerd naar haar peilloze
diepten.

Ik zal aanzitten aan je tafel,
al is het zonder lichaam,
en ik zal je vergezellen
als je naar de akkers gaat,
een onzichtbare geest.
Ik zal aanschuiven bij je haardvuur,
een ongeziene gast.

De dood verandert niets
dan de maskers die onze gezichten bedekken.
De houthakker is nog steeds een houthakker.
De ploeger, een ploeger.

En zij die hun lied zongen tot de wind
zullen het ook zingen tot de sferen
waarin alles beweegt.

III

De pieken en dalen van het leven

Soms lijkt het wel of we in een achtbaan zitten.

Het leven kan meestal gemakkelijk en af en toe moeilijk zijn. Of meestal moeilijk en enkel af en toe gemakkelijk. Is het mogelijk het ene uiterste te hebben zonder het andere? Is er een manier om de schommel van het leven een halt toe te roepen?

Toen mijn Verdriet werd geboren

Toen mijn Verdriet werd geboren, verpleegde ik het zorgvuldig en waakte ik over hem met liefdevolle tederheid.

En mijn Verdriet groeide zoals alles wat leeft groeit en het werd sterk en mooi en vol wonderbaarlijke verrukkingen.

En we hielden van elkaar, mijn Verdriet en ik, en we hielden van de wereld om ons heen. Want Verdriet had een goedaardig hart en mijn hart was goedaardig met Verdriet.

En als we met elkaar spraken, mijn Verdriet en ik, kregen onze dagen vleugels en waren onze nachten met dromen omzoomd. Want Verdriet had een vlotte tong en mijn tong was vlot met Verdriet.

En als we samen zongen, mijn Verdriet en ik, zaten de burens bij het raam en luisterden. Want onze liederen waren diep als de zee en onze melodieën waren vol vreemde herinneringen.

En als we samen wandelden, mijn Verdriet en ik,

keken de mensen met vriendelijke blikken naar ons en fluisterden ze de zoetste woorden. En er waren er die met afgunst naar ons keken, want Verdriet was edel en ik was trots met Verdriet.

Maar mijn Verdriet stierf, zoals alles wat leeft, en liet mij alleen achter om te mijmeren en te piekeren.

En als ik nu spreek, klinken de woorden me zwaar in de oren.

En als ik mijn liederen zing, komen de burens niet meer luisteren.

En als ik over straat loop, kijkt niemand naar me.

Alleen in mijn slaap hoor ik stemmen die vol medelijden zeggen: 'Kijk, daar ligt de man wiens Verdriet gestorven is.'

Een muur tussen twee tuinen

Droefheid is niets dan een muur tussen twee tuinen.

Wij kiezen onze vreugde en ons verdriet lang voor we ze ervaren.

Als je vreugde of je verdriet groot wordt, wordt de wereld klein.

En toen mijn Vreugde geboren werd

En toen mijn Vreugde werd geboren, hield ik haar in mijn armen en riep ik vanaf het dak van mijn huis: ‘Kom, burens, kom kijken, want vandaag is Vreugde me geboren. Kom en zie dit gelukkige ding dat lacht in de zon.’

Maar geen van de burens kwam om naar mijn Vreugde te kijken en mijn verbazing was groot.

En zeven manen lang verkondigde ik mijn Vreugde vanaf het dak van mijn huis. Maar niemand sloeg acht op me. En mijn Vreugde en ik waren alleen, ongezocht en onbezocht.

Toen werd mijn Vreugde grauw en zorgelijk omdat geen ander hart dan het mijne zag hoe lieflijk ze was en geen andere lippen haar lippen kusten.

Toen stierf mijn Vreugde van eenzaamheid.

En nu herinner ik me alleen mijn gestorven Vreugde door te denken aan mijn gestorven Verdriet.

Maar herinnering is een herfstblad dat ritselt in de wind en dan niet meer gehoord wordt.

De beker uit de pottenbakkersoven

Toen zei een vrouw: ‘Spreek tot ons over vreugde en verdriet.’ En hij antwoordde:

Je vreugde is je verdriet zonder masker.

En dezelfde bron waaruit je lachen ontspringt was vaak gevuld met je tranen. Hoe zou het anders kunnen zijn?

Hoe dieper verdriet in je lichaam kerft, des te meer vreugde je kunt bevatten.

Is de beker die je wijn bevat niet dezelfde beker die gebrand werd in de pottenbakkersoven?

En is de luit die je geest kalmeert niet hetzelfde hout dat uitgehold werd door gutsen?

Kijk diep in je hart als je vol vreugde bent en je zult ontdekken dat wat je verdriet gaf je vreugde geeft.

En kijk weer in je hart als je verdrietig bent en je zult zien dat je in werkelijkheid treurt om wat je vreugde geweest is.

Sommigen van jullie zeggen: 'Vreugde is groter dan verdriet', en anderen zeggen: 'Nee, verdriet is groter.' Maar ik zeg je dat de twee onafscheidelijk zijn.

Samen komen ze en vergeet niet dat als de een met je aan tafel zit, de ander op je bed ligt te slapen.

Waarlijk, je hangt als een weegschaal tussen je verdriet en je vreugde. Enkel wanneer je leeg bent, sta je stil en ben je in evenwicht.

Als de schatbewaarder je optilt om zijn goud en zilver te wegen, moeten je vreugde en je verdriet rijzen of dalen.

Nederlaag

Nederlaag, mijn Nederlaag, mijn eenzaamheid en mijn terughoudendheid,
jullie zijn me dierbaarder dan duizend overwinningen
en zoeter voor mijn hart dan alle wereldse triomf.

Nederlaag, mijn Nederlaag, mijn zelfinzicht en mijn opstandigheid,
door jullie weet ik dat ik nog jong ben en snel ter been,
niet te vangen door verwelkende lauwerkransen.
En in jullie heb ik het alleen-zijn gevonden
en de vreugde om vermeden en gehoord te worden.

Nederlaag, mijn Nederlaag, mijn blinkend zwaard en schild,
in jouw ogen las ik
dat getroond worden gelijk staat aan slavernij,
dat verstaan worden gelijk staat aan verlaging

en dat begrepen worden niets is dan je volheid bereiken
en dan als een rijpe vrucht te vallen
en opgegeten te worden.

Nederlaag, mijn Nederlaag, mijn stoutmoedige metgezel,
je zult mijn liederen horen
en mijn kreten en mijn stiltes.
En niemand dan jij zult tegen me spreken
over het slaan van vleugels en
over de drang van zeeën en
over bergen die branden in de nacht.
En jij alleen zult mijn steile en rotsige ziel beklimmen.

Nederlaag, mijn Nederlaag, mijn onsterfelijke moed,
jij en ik zullen samen lachen om de storm.
En samen zullen we graven delven
voor alles wat in ons sterft,
en we zullen in de zon staan met een wens
en we zullen gevaarlijk zijn.

De doden in mij begroeven hun doden

De apostel Thomas denkt na over de aard van twijfel:

Twijfel is een pijn, te eenzaam om te beseffen dat geloof zijn tweelingbroer is.

Twijfel is een ongelukkige en verdwaalde vondeling die zich uit angst en voorzichtigheid zou terugtrekken zelfs als zijn eigen moeder die hem baarde hem zou vinden en hem zou omarmen.

Want twijfel kent de waarheid niet voordat al zijn wonden zijn geheeld en hersteld.

Ik twijfelde aan Jezus tot hij zich aan mij openbaarde en mijn eigen hand in zijn wonden stak.

Toen pas geloofde ik en daarna was ik mijn dagen van gisteren en de dagen van gisteren van mijn voorvaders kwijt.

De doden in mij begroeven hun doden. En de levenden zullen leven voor de gezalfde koning, zelfs voor hem die de mensenzoon was.

Gisteren vertelden ze me dat ik moet gaan en zijn naam moet verspreiden onder de Perzen en de Hindoes.

Ik zal gaan. En vanaf deze dag tot mijn laatste dag zal ik mijn heer in volle glorie zien in de ochtendstond en in het avondrood en zal ik hem horen spreken.

Enkel de boom die vruchten draagt

De apostel Matteüs verhaalt over een uitspraak die hij zich herinnert uit de Bergrede:

Enkel de boom die vruchten draagt schudt of ste-nigt men voor voedsel.

Maak je geen zorgen voor de dag van morgen, maar concentreer je liever op vandaag, want het wonder van vandaag is genoeg voor nu.

Denk niet te veel aan jezelf als je geeft, maar denk aan de noodzaak van het geven. Want iedereen die geeft ontvangt van de Vader nog zoveel meer.

En geef ieder naar de maat van ieders noden. Want de Vader geeft geen zout aan wie dorst heeft, geen steen aan wie honger heeft en geen melk aan wie gespeend is.

Altijd baren, altijd begraven

Suzanna van Nazareth herinnert zich haar buurvrouw Maria:

Bij het ochtendgloren stond ze nog tussen ons, als een eenzaam banier in een woestijn zonder leger.

We weenden omdat we wisten wat er met haar zoon stond te gebeuren. Maar zij weende niet, want zij wist ook wat hem zou toekomen.

Haar botten waren van brons en haar zenuwen van oude iepen en haar ogen waren als de hemel, weids en uitdagend.

Heb je ooit gehoord hoe een lijster zingt terwijl haar nest brandt in de wind?

Heb je ooit een vrouw gezien met zorgen die te groot zijn voor tranen of een gewond hart dat uitstijgt boven zijn eigen pijn?

Nee, zo'n vrouw heb jij nooit gezien, want jij was niet in de aanwezigheid van Maria.

En jij bent niet omarmd door de onzichtbare Moeder.

Toen we bij de heuvel aankwamen, werd hij hoog op het kruis getrokken.

En ik keek naar Maria. En haar gezicht was niet het gezicht van een vrouw wier zoon haar ontnomen was.

Het was het gezicht van de vruchtbare aarde die haar kinderen altijd baart en altijd begraaft.

Tussen roep en roep

De oude aardgoden praten bij de dageraad van het bestaan van de aarde over de aard van de mensheid:

Onsterfelijk en sterfelijk,
tweelingrivieren die de zee roepen.

Er bestaat geen leegte
tussen roep en roep
dan in onze oren.

Tijd maakt ons luisteren zekerder
en geeft het meer verlangen.
Enkel twijfel aan het sterven
doet de klank verstommen.
Wij hebben de twijfel overstegen.

De mens is een kind van ons jongere hart,
een god die langzaam opstaat.

En tussen de menselijke vreugde en pijn
ligt ons slapen
en de dromen die we daarover hebben.

Het kleine en het grote

In de heuvels woonde een vrouw met haar zoon en hij was hij haar enig en eerstgeboren kind.

En de jongen stierf aan een koorts waar de dokter bij stond.

De moeder was uitzinnig van smart en riep tegen de dokter en smeekte hem met de woorden: 'Vertel me, vertel me, wat deed hem opgeven en wat verstomde zijn lied?'

En de dokter zei: 'Het was de koorts.'

En de moeder vroeg: 'Wat is koorts?'

En de dokter antwoordde: 'Dat kan ik niet uitleggen. Koorts is iets heel kleins dat het lichaam bezoekt en we kunnen het niet zien met het menselijke oog.'

Toen verliet de dokter haar. En zij bleef in zichzelf herhalen: 'Iets heel kleins. We kunnen het niet zien met het menselijke oog.'

En die avond kwam de priester om haar te troosten. En ze weende en ze riep het uit: 'Waarom heb

ik mijn kind verloren, mijn enige zoon, mijn eerstgeborene?'

En de priester antwoordde: 'Mijn kind, het is de wil van God.'

En de vrouw zei: 'Wat is God en waar is God? Ik wou dat ik God kon zien! Dan zou ik mijn borst openrijten en het bloed voor zijn voeten uit mijn hart laten stromen. Vertel me waar ik hem kan vinden!'

En de priester zei: 'God is oneindig groot. Hij is niet te zien met het menselijke oog.'

Toen riep de vrouw uit: 'Iets wat oneindig klein is heeft mijn zoon gedood door de wil van iets wat oneindig groot is. Waar blijven wij dan? Wat zijn wij?'

Toen kwam de moeder van de vrouw binnen met een lijkwade voor de jongen. Ze hoorde de woorden van de priester en ook de kreten van haar dochter. En ze legde de lijkwade neer en nam de hand van haar dochter in haar eigen hand.

En ze zei: 'Mijn dochter, wij zelf zijn oneindig klein en oneindig groot. En wij zijn de weg tussen die twee.'

Iets kleins wat je redt

Elk groot mens dat ik ooit kende
had iets kleins in zich.
En dat kleine voorkwam daadloosheid
of krankzinnigheid
of zelfmoord.

O God van verloren zielen

God van verloren zielen, verloren onder de goden,
hoor mij aan!

Zachtaardig lot dat waakt over ons dwazen en
over onze dolende geesten, hoor mij aan.

Ik woon te midden van een volmaakt ras. Ik, de
meest onvolmaakte.

Ik, een menselijke chaos, een wolk van verwarde
elementen. Ik beweeg me tussen de werelden die af
zijn – volken met complete wetten en zuivere orde,
met gedachten die op een rijtje staan, met dromen
die kloppen en met visioenen die genoteerd en ge-
registreerd zijn.

Hun deugden, o God, zijn gemeten. Hun zonden
zijn gewogen en zelfs de talloze zaken die passeren
in de vaagheid van het schemergebied tussen zonde
en deugd zijn geboekstaafd en gerangschikt.

Hier zijn dag en nacht verdeeld in seizoenen van
gedrag en ze worden geregeerd door regels van on-
feilbare accuratesse.

Eten, drinken, slapen, je naaktheid bedekken en

dan op gezette tijden neerslachtig zijn.

Werken, spelen, zingen, dansen en dan stilliggen als de klok het uur slaat.

Zo denken, zoveel voelen en dan stoppen met denken en voelen als een bepaalde ster boven de horizon verschijnt.

Een buurman beroven met een glimlach, geschenken uitdelen met een gracieuus handgebaar, verstandig prijzen, voorzichtig vermanen, een klank vernietigen met een woord, een lichaam verbranden met een ademtocht en dan de handen wassen als de werkdag voorbij is.

Beminnen volgens een vastgestelde orde, je beste zelf onderhouden op een vooraf bedachte manier, de goden gepast vereren, de duivels kunstzinnig om de tuin leiden en dan alles vergeten alsof het geheugen dood is.

Verlangen met een reden, aanschouwen met bedachtzaamheid, op zachte manier vol vreugde zijn, nobel lijden en dan de bekers legen zodat ze morgen weer te vullen zijn.

Al deze zaken, o God, worden gedaan met voorbedachten rade, zijn geboren in besluitvaardigheid, onderhouden met precisie, onderworpen aan regels, gestuurd door rede en dan gedood en begraven op

voorgeschreven wijze. En zelfs hun stille graven die in de menselijke ziel liggen zijn gemarkeerd en genummerd.

Het is een volmaakte wereld, een wereld van volmaakte voortreffelijkheid, een wereld van opperste wonderen, het rijpste fruit uit Gods tuin, de mees-tergedachte van het heelal.

Maar waarom moet ik hier zijn, O God?

Ik, een groen zaadje van onvervulde passie,
een waanzinnige storm
die oost noch west zoekt,
een verbijsterd deeltje
van een verbrande planeet?
Waarom ben ik hier,
o God van verloren zielen,
verloren onder de goden?

IV

Geheimen van goed en kwaad

Juist en verkeerd, goed en kwaad, rechtvaardig en onrechtvaardig. Zijn dit relatieve begrippen of wezenlijke waarden die ingebakken zijn in het leven? Kunnen we zonder menselijke wetten? Kunnen we zonder morele verontwaardiging? Kunnen we leven zonder een Satan? Kunnen we leven met een blijde God?

Als alles wat ze zeggen...

Als alles wat ze zeggen over goed en kwaad waar is,
dan is mijn leven één lange misdaad.

Nieuw en aangenaam

Gisteravond vond ik iets uit wat nieuw en aangenaam was en toen ik het voor het eerst uitprobeerde kwamen een engel en een duivel in allerijl op mijn huis af.

Ze kwamen elkaar tegen bij mijn voordeur en streden met elkaar over mijn nieuwe gecreëerde uitvinding.

De ene riep: 'Het is een zonde.'

De ander: 'Het is een deugd!'

De goedaardige God en de kwaadaardige God

De goedaardige God en de kwaadaardige God troffen elkaar op de top van een berg.

De goedaardige God zei: 'Een goede dag, broeder.'

De kwaadaardige God antwoordde niet.

En de goedaardige God zei: 'Slechte bui, vandaag?'

'Ja,' zei de kwaadaardige God, 'want de laatste tijd hebben ze mij vaak aangezien voor jou, mij bij jouw naam genoemd en me behandeld alsof ik jou was en daar houd ik niet van.'

En de goedaardige God zei: 'Maar ik ben ook aangezien voor jou en bij jouw naam genoemd.'

De kwaadaardige God liep weg en vervloekte de stomheid van mensen.

Schuldig en onschuldig

Je mag anderen enkel beoordelen
naar de mate waarin je jezelf kent.
Zeg me eens, wie onder ons is schuldig
en wie onschuldig?

De waarlijk rechtvaardige is degene
die zich half schuldig voelt aan jouw misdaden.

Enkel een gek of een genie
verbreekt de wetten van de mens
en zij staan het dichtst bij het hart van God.

Misdaad is een andere naam voor een behoefte
of een aspect van een ziekte.

Dolen in de wind

Als je geest gaat dolen in de wind,
pleeg je, alleen en onbewaakt,
een slechte daad tegenover anderen
en daarmee ook tegen jezelf.
En voor het begaan van die slechte daad
moet je aankloppen
aan de poort van de gezegenden
en een wijle wachten
zonder geholpen te worden.

Je goddelijke zelf is als de oceaan.
Altijd onbesmeurd.
En net als de ether verheft het enkel wat vleugels
heeft.
Zelfs als de zon is je goddelijke zelf.
Het kent de wegen van de mol niet
en zoekt evenmin de hopen van de slangen.

Maar je goddelijke zelf
woont niet alleen in je wezen.

Veel van je is nog steeds menselijk
en veel is nog niet menselijk,
maar een vormeloze dwerg
die slaapwandelt in de mist,
op zoek naar zijn eigen ontwaken.

En laat iemand de wortels zien
als hij zou willen straffen
in de naam van rechtschapenheid
en de bijl aan de boom van zonde wil zetten.

Hij zou zeker ontdekken
dat de wortels van goed en kwaad,
van vruchtdragend en onvruchtbaar,
met elkaar vervlochten zijn
in het stille hart van de aarde.

En jij die oordeelt over goed en kwaad,
welk oordeel zou je vellen over degene
die eerlijk is in het vlees,
maar een dief in de geest?

Welke straf leg je op
aan degene die doodt in het vlees
maar zelf gedood is in de geest?

En hoe vervolg je iemand
die in daad een bedrieger en onderdrukker is,
maar die ook gekwetst en verontwaardigd is?

En hoe straf je degenen
met een berouw dat al groter is
dan hun wandaden?
Is berouw niet de rechtspraak van
dezelfde wet die jij wenst te dienen?

Maar je kunt iemand die onschuldig is
geen berouw opleggen
en evenmin berouw wegnemen
uit het hart van iemand die schuldig is.
Berouw komt ongevraagd in de nacht
om de mensen wakker te schudden
zodat ze zichzelf kunnen zien.

En hoe is het mogelijk dat jij
rechtvaardigheid begrijpt
tenzij je naar alle daden kijkt
vanuit de volte van het licht?

Alleen dan zul je weten
dat degene die gevallen is

en degene die fier rechtop staat
één en dezelfde zijn,
staand in de schemering
tussen de nacht van hun dwergenbestaan
en de dag van hun goddelijke zelf.

En dat de hoeksteen van de tempel
niet hoger is dan de laagste steen
in de fundering.

Achterwaarts en voorwaarts zondigen

Als er al iets als zonde is,
zondigen sommigen van ons achterwaarts
door in de voetstappen van hun voorouders te
lopen.
En sommigen van ons zondigen voorwaarts
door boven onze kinderen te gaan staan.

Een schip zonder roer hoeft niet te zinken

En een van de ouderen van de stad zei: 'Spreek tot ons over goed en kwaad.'

En Almoestafa antwoordde:

Over het goede in je kan ik spreken, maar over het kwade niet.

Want wat is het kwade anders dan het goede, gekweld door zijn eigen honger en dorst?

Waarlijk, als het goede honger heeft, zoekt het zelfs voedsel in donkere grotten en als het dorst heeft, drinkt het zelfs van dode wateren.

Je bent goed als je één bent met jezelf.

Maar als je dat niet bent, ben je niet meteen kwaad.

Want een huis waar onenigheid heerst, hoeft geen schuilplaats voor dieven te zijn. Het is een huis waar onenigheid heerst.

En een schip zonder roer scheert wellicht doel-loos langs gevaarlijke eilanden maar zinkt niet meteen naar de bodem.

Mijn fouten en die van jou

Was de fouten die jou eigen zijn
alsjeblieft niet schoon
met aangeleerde deugden.

Geef ze maar aan mij.
Ze zijn als die van mij.

Hoe vaak heb ik me misdaden
die ik nooit pleegde
niet toegeëigend,
zodat de ander zich
op zijn gemak kan voelen
in mijn aanwezigheid?

Een hoger hof?

Op dat moment kwam het hof bijeen en de emir liep naar buiten, vergezeld door al zijn wijze mannen en bewaakt door de soldaten, terwijl het publiek zich verspreidde en het plein leeg werd, afgezien van het gejammer en geklaag van de gevangenen.

Dit alles vond plaats terwijl ik daar stond, als een spiegel voor voorbijgaande geesten.

Ik mediteerde over de wetten die de mens voor zichzelf had gemaakt en dacht na over wat de mensen 'rechtvaardigheid' noemen en ging op in diepe gedachten over de geheimen van het leven.

Ik probeerde de bedoeling van het heelal te begrijpen. Tot mijn ontsteltenis ontdekte ik dat ik verdwaald was als een horizon die verdwijnt achter de wolk.

Toen ik het plein verliet, zei ik tegen mezelf: 'De plant voedt zich met de elementen van de aarde, het schaap eet de plant, de wolf heeft het schaap als prooi en de stier doodt de wolf terwijl de leeuw de stier verslindt. Maar de dood eist de leeuw op.

Bestaat er enige kracht die de dood kan overwinnen en van deze beestachtigheden een eeuwige rechtvaardigheid kan maken? Bestaat er een kracht die alles wat lelijk is kan omzetten naar iets wat mooi is?

Bestaat er enige macht die met zijn handen alle elementen van het leven kan vastgrijpen en ze vol vreugde kan omarmen, zoals de zee vol vreugde alle beken opneemt in haar diepte?

Bestaat er enige kracht die de vermoorde en de moordenaar kan arresteren, degene die overspel pleegt en degenen die worden bedrogen, de dief en degene die wordt bestolen, en ze naar een hof kan brengen dat hoogstaander en meer verheven is dan het hof van de emir?'

De oude slang

Je geniet van het uitvaardigen van wetten
maar je geniet er nog meer van die te overtreden,
net zoals kinderen die bij de oceaan spelen
en elke keer opnieuw zandkastelen bouwen
en ze lachend kapotmaken.

Maar terwijl jij je zandkastelen bouwt
brengt de oceaan meer zand naar de kust
en als je ze kapotmaakt,
lacht de oceaan met je mee.
Waarlijk, de oceaan lacht altijd met de onschuldigen mee.

Maar hoe is het met mensen
voor wie het leven geen oceaan is
en voor wie de mensenwetten geen torens van
zand zijn,
maar voor wie het leven als een rots is
en de wet een beitel waarmee
ze de rots bewerken naar hun gelijkenis?

Hoe staat het met de kreupele die dansers haat?
En met de os die van zijn juk houdt
en bosbewoners als de eland en het hert
maar vreemde en dolende wezens vindt?

En wat te denken van de oude slang
die niet meer kan vervellen
en iedereen om zich heen
naakt en schaamteloos noemt?

Draken

Elke draak baart een Sint-Joris die hem doodt.

De stervende Satan

Het was Vader Samaans missie om in het noorden van de Libanon van dorp naar dorp te reizen om te prediken en de mensen te genezen van de spirituele ziekte van de zonde en ze te redden uit de verschrikkelijke valkuilen van Satan. De eerwaarde Vader was in voortdurende oorlog met Satan. De *fellahin* eerden en respecteerden deze geestelijke en kochten altijd graag zijn adviezen of zijn gebeden met goud- en zilverstukken. En bij elke oogst schonken ze hem de beste vruchten van hun akkers.

Op zekere avond in de herfst, toen Vader Samaan op pad was naar een afgelegen dorp en door heuvels en dalen trok, hoorde hij een kreet vol pijn opkomen uit een greppel naast de weg. Hij stopte en keek in de richting van de stem en zag een man zonder kleren op de grond liggen. Hij kreunde van pijn en riep om hulp en zei: 'Red me, help me! Heb genade met me, ik ben aan het sterven.'

Vader Samaan kwam dichterbij, knielde en keek

de man aan. Maar hij zag een vreemd gezicht met uitdrukkingen vol contrasten, intelligent en sluw, lelijk en aantrekkelijk, slecht en zachtaardig. Hij ging weer staan en riep uit: ‘Wie ben jij?’

Met een zwakke stem zei de stervende man: ‘Wees niet bang, Vader, want wij zijn al heel lang de beste vrienden. Help me opstaan en breng me naar het beekje hier dichtbij en was mijn wonden met je linnengoed.’ En de Vader vroeg: ‘Vertel me wie je bent, want ik ken je niet en ik kan me niet herinneren dat ik je ooit heb gezien.’

En de man antwoordde met een stem die door merg en been ging: ‘Je kent mijn aard! Je hebt me duizendmaal gezien en praat elke dag over me. Ik ben je nader dan je eigen leven. Ik ben Satan.’

De geestelijke kaatste terug: ‘De handen die dagelijks aan God offeren zullen geen lichaam aanraken dat gemaakt is van de uitwerpselen van de hel. Je moet sterven, vervloekt door de tongen der eeuwen en de lippen van de mens, want jij bent hun vijand en het is jouw gezworen doel om alle deugd teniet te doen.’

Satan bewoog zich moeizaam en richtte zich half op, steunend op een elleboog, en antwoordde: Je weet niet wat je zegt en begrijpt niet wat een slechte

dienst jij jezelf bewijst. Luister, dan zal ik je mijn verhaal vertellen.

Vandaag liep ik alleen in deze verlaten vallei. Toen ik hier aankwam, daalde een groep engelen neer om mij aan te vallen en zij brachten me ernstige verwondingen toe. Als er niet een bij was geweest met een vlammend tweesnijdend zwaard had ik hen kunnen verdrijven, maar tegen dat schitterende zwaard was ik niet opgewassen.’

En Satan stopte even met praten en drukte trilend zijn hand op een diepe wonde in zijn zijde. Toen vervolgde hij: ‘De gewapende engel – ik geloof dat het Michaël was – was een ervaren zwaardvechter. Als ik me niet op de vriendelijke aarde had geworpen alsof ik dood was, dan had hij me op brutte wijze aan stukken gehakt.’

De Vader richtte zijn blik naar de hemel en zei met triomf in zijn stem: ‘Gezegend zij de naam van Michaël die de mensheid heeft gered van deze kwaadaardige vijand.’

En Satan protesteerde: ‘Mijn minachting voor de mens is niet groter dan de haat die jij voor jezelf koestert. Je zegent Michaël die je nooit is komen redden. Je vervloekt mij in het uur van mijn nederlaag, zelfs al was ik en ben ik nog steeds de bron van

jouw rust en geluk. Je ontzegt mij jouw zegening en laat mij niet toe tot je vriendenkring, maar je leeft en gedijt in de schaduw van mijn wezen. Je hebt mijn bestaan aangenomen als een excuus en wapen voor je loopbaan en gebruikt mijn naam ter rechtvaardiging van je daden. Laat je verleden niet zien dat je me nu en in de toekomst nodig hebt? Heb je je doel bereikt en genoeg rijkdommen verzameld? Blijkt het onmogelijk nog meer goud en zilver aan je volgelingen te onttrekken met mijn koninkrijk als pressiemiddel?

Besef je niet dat je van ellende omkomt als ik doodga? Wat zou je morgen doen als ik vandaag zou sterven? Welke roeping zou je volgen als mijn naam zou verdwijnen? Tientallen jaren heb je deze dorpen afgestruind en de mensen gewaarschuwd dat ze niet in mijn handen moesten vallen. Ze kochten je advies met hun armzalige dinars en met de opbrengst van hun land. Wat zouden ze morgen van je kopen als ze ontdekten dat hun boosaardige vijand er niet meer is? Je beroep zou met mij sterven, want de mensen zouden vrij van zonde zijn.

Besef je als geestelijke niet dat enkel en alleen het bestaan van Satan zijn vijand, de kerk, heeft geschapen? Dat aloude conflict is de geheime hand die

het goud uit de zakken van de gelovigen haalt en het voor altijd in de buidel van de prediker en de missionaris stopt. Hoe kun je mij toestaan hier te sterven als je weet dat dit vast en zeker het verlies betekent van je aanzien, je kerk, je huis en je kostwinning?’

Satan was even stil en zijn nederigheid was veranderd in een zelfverzekerde onafhankelijkheid. Hij vervolgde: ‘Vader, je bent trots, maar onwetend. Ik zal je de geschiedenis van het geloof uit de doeken doen met daarin de waarheid die een band schept tussen ons beiden en die mijn bestaan verbindt met jouw geweten.

In het eerste uur van het begin van de tijd stond een menselijk wezen voor het aangezicht van de zon en strekte hij zijn armen uit en verhief hij voor het eerst zijn stem met de woorden: ‘Achter de hemel daar is een grootse en liefhebbende en welwillende God.’ Toen draaide dit wezen zich om naar de grote cirkel van licht en zag zijn eigen schaduw op de aarde en riep uit: ‘In de diepten van de aarde is iets donkers en boosaardigs dat van het kwade houdt.’

En het menselijke wezen liep naar zijn grot en fluisterde tot zichzelf: ‘Ik sta tussen twee dwingende krachten, een om toevlucht in te zoeken en een

om tegen te strijden.”

En de eeuwen marcheerden in het gelid verder terwijl de mensen tussen twee krachten leefden. De ene kracht zegenden ze omdat deze hen verhief en de andere kracht vervloekten ze omdat ze er bang voor waren. Maar de betekenis van een zegen of een vloek hebben ze nooit begrepen. Ze bevonden zich tussen beide krachten zoals een boom bloeit in de zomer en van koude rilt in de winter.

Toen iemand de dageraad van de menselijke beschaving zag – het menselijke begrip – ontstond het gezin als eenheid. Toen kwamen de stammen en daarna werd het werk verdeeld naar wat men kon en wat men wilde. De ene stam bewerkte het land, een andere bouwde onderkomens, weer andere weefden kleren of gingen op jacht. Toen verscheen religie op aarde; dit was de eerste activiteit van de mensheid waar geen wezenlijke behoefte of noodzaak voor was.

In Babylon bogen de mensen zevenmaal ter verering voor een priester die mij met zijn incantaties bevocht. In Ninive keken ze op tegen een man die beweerde mijn diepste geheimen te kennen en ze zagen hem als een gouden schakel tussen God en mens. In Tibet noemden ze degene die met mij

worstelde de zoon van zon en maan. In Byblos, Efese en Antiochië offerden ze het leven van hun kinderen aan degenen die mij weerstonden. In Jeruzalem en Rome legden ze hun leven in de handen van degenen die beweerden mij te haten en vochten ze uit alle macht tegen me.

In elke stad onder de zon was mijn naam de spil van de opvoedkundige cirkel van religie, kunst en filosofie. Zonder mij waren er geen tempels gebouwd en geen torens en paleizen opgericht. Ik ben de moed die mensen doet beslissen. Ik ben de bron waar oorspronkelijk denken uit voortkomt. Ik ben de hand die de hand van de mensen beweegt. Ik ben de eeuwige Satan. Ik ben Satan tegen wie de mensen vechten om zichzelf in leven te houden. Als ze ophouden tegen me te vechten, krijgt luiheid hun denken, hun hart en hun ziel in een dodelijke greep, in overeenstemming met de vreemde straffen die hun geweldige mythe hun voorspelt.

Ik ben de ontketende en stille storm die het denken van mannen en de harten van vrouwen beweegt. En uit angst voor mij reizen ze naar heilige plaatsen om mij te verdoemen of naar heilloze plaatsen om mij gelukkig te maken door toe te geven aan mijn wil. De monnik die in de stilte van de

nacht bidt om me verre te houden van zijn bed is als de prostituee die me uitnodigt mee te gaan naar haar kamer. Ik ben de Satan, voor altijd en eeuwig.

Ik ben de bouwer van kloosters gebouwd op het fundament van angst. Ik bouw slijterijen en huizen met een slechte naam op de fundamente van lust en zelfvoldoening. Als ik ophoud te bestaan schaft de wereld angst en vreugde af en als die verdwijnen, verdwijnen ook verlangen en hoop uit het hart van de mens. Het leven wordt leeg en koud, als een harp met gebroken snaren. Ik ben de eeuwige Satan.

Ik ben het hart van alle kwaad. Zou je willen dat de mensheid een halt wordt toegeroepen omdat mijn hart stopt met slaan? Zou je het resultaat willen accepteren nadat je de oorzaak hebt vernietigd? Ik ben de oorzaak! Zou je me toe willen staan te sterven in deze verlaten woestenij? Verlang je ernaar de band te verbreken die bestaat tussen jou en mij? Antwoord me, man van het geloof!

Vader Samaan rilde en wreef nerveus in zijn handen en zei op verontschuldigende toon: 'Ik weet nu wat ik een uur geleden nog niet wist. Vergeef me mijn onwetendheid. Ik weet dat jouw aanwezigheid in deze wereld verleiding creëert en verleiding is een maat waarmee God waarde aan de menselij-

ke ziel toekent. Verleiding is een weegschaal die de Almachtige God gebruikt om geesten te wegen. Ik ben er zeker van dat met jouw sterven ook de verleiding doodgaat en dat zou de kracht vernietigen van het ideaal dat mensen verheft en oplettend maakt.

Jij moet blijven leven, want als je sterft en de mensen weet hebben van jouw dood, zal hun angst voor de hel verdwijnen. Dan zouden ze ophouden te vereren, want niets zou nog zonde zijn. Jij moet leven want in jouw leven ligt de redding van de mensheid van ondeugd en zonde. Wat mijzelf betreft, ik zal mijn haat voor jou offeren op het altaar van mijn liefde voor de mens.'

Satan uitte een lach die de grond deed schudden en zei: 'Wat ben jij een verstandig mens, Vader! En wat heb jij een prachtig inzicht in theologische feiten. Dankzij de kracht van jouw inzicht heb je een reden voor mijn bestaan gevonden die ik zelf nooit heb begrepen en nu moeten we werkelijkheid maken van de behoefte die we aan elkaar hebben.'

Kom dicht bij me, broeder. Duisternis komt over de vlaktes en de helft van mijn bloed vloeide al weg in het zand van deze vallei en niets rest me dan de overblijfselen van een gebroken lichaam dat de dood dra komt opeisen als je geen hulp biedt.'

Vader Samaan stroopte de mouwen van zijn mantel op en kwam naderbij en tilde Satan op zijn rug en liep huiswaarts.

En daar, in die valleien, in doodse stilte en omhuld door de sluier van duisternis, liep Vader Samaan naar het dorp, zijn rug gebogen onder zijn zware last. Zijn zwarte gewaad en lange baard zaten onder het bloed dat over hem uitstroomde, maar hij zette stug door terwijl zijn lippen bewogen in een vurig gebed voor het leven van de stervende Satan.

De duivel stierf

De duivel stierf op dezelfde dag
dat jij geboren werd.
Nu hoef je niet naar de hel te gaan
om een engel te ontmoeten.

Wat is de wet?

Wie zijn die mensen die de dief ophingen aan de hoogste boom? Zijn het engelen die uit de hemel neerdaalden of mensen die plunderen en uitbuiten? Wie onthoofdde de moordenaar? Goddelijke profeten of soldaten die bloed vergieten waar ze gaan en staan? Wie stenigde de overspelige? Deugdzame kluizenaars die uit hun kloosters kwamen of mensen die opgewekt gruweldaden begaan, beschermd door een onzinnige wet?

Wat is de wet? Wie zag de wet met de zon opkomen vanuit de diepten van de hemelen? Welke mens zag het hart van God en ontdekte zijn wil of doel?

In welke eeuw liepen de engelen onder de mensen en predikten ze tot hen, zeggende: 'Verbied de zwakken om van het leven te genieten en dood de wetsovertreders met het scherp van het zwaard en vertrap de zondaren met ijzeren voeten?'

Lachen tussen het zand en de wind

De apostel Lucas herinnert zich Jezus die praat over hypocrieten:

Vaak heb ik nagedacht over het hart dat een schuilplaats biedt voor iedereen die vanuit de onherbergzaamheid van de geest tot het heiligdom komt, maar gesloten en verzegeld is voor iedereen die hypocriet is.

Op zekere dag, toen we met hem rust namen in de tuin van granaatappels, zei ik tegen hem: 'Meester, u vergeeft en troost de zondaren en iedereen die ziek en zwak is, met uitzondering van de hypocrieten.'

En hij zei: 'Je hebt je woorden goed gekozen door de zondaren ziek en zwak te noemen. Ik vergeef hun de zwakte van hun lichaam en de ziekte van hun geest. Want hun falen is hun opgelegd door hun voorvaderen of door de hebzucht van hun buren.'

Maar mensen die hypocriet zijn tolereer ik niet, want zij hebben zelf een juk gelegd op degenen die argeloos en toegevend zijn.

Zwakkelingen die jullie zondaars noemen, zijn als kuikens zonder veren die uit het nest vallen. Hypocriete mensen zijn de gieren die op een rots de dood van hun prooi afwachten.

Zwakkelingen zijn degenen die verdwaald zijn in de woestijn. Maar wie hypocriet is, is niet verdwaald. Zo iemand kent de weg, maar lacht desalniettemin tussen het zand en de wind.

Daarom sta ik niet open voor hen.'

Zo sprak onze meester en ik begreep het niet. Maar nu begrijp ik het wel.

Zouden we kunnen leven met een blijde God?

Een Romein spreekt tegen een Griek ten tijde van Jezus:

De Hebreërs staan, net als hun burens de Feniciërs en de Arabieren, niet toe dat hun goden even kunnen uitblazen.

Ze zijn overbezorgd over hun godheid en letten te veel op elkaars gebeden en verering en offers.

Terwijl wij Romeinen marmeren tempels bouwen voor onze goden, bediscussiëren deze volkeren de aard van hun god. Als wij in extase zijn, zingen en dansen we rond de altaren van Jupiter en Juno of Mars en Venus. Maar als zij in vervoering zijn, hullen ze zich in vodden en strooien ze as over hun hoofd en betreuren ze zelfs de dag waarop ze geboren werden.

En Jezus, de man die God openbaarde als een wezen vol vreugde, martelden ze en daarna brachten hem om het leven.

Deze mensen zouden niet gelukkig zijn met een blij god. Ze kennen enkel de goden van hun pijn.

Zelfs Jezus' vrienden en discipelen, die zijn opgewektheid kenden en zijn lachen gehoord hebben, leggen de nadruk op zijn zorgen en vereren dat beeld.

En door zo te vereren stijgen zij niet op naar hun godheid. Ze brengen die enkel omlaag naar zichzelf.

Ik geloof echter dat die filosoof Jezus, die wel wat weg had van Socrates, macht zal hebben over zijn volk en misschien ook over andere volkeren.

Want wij zijn allemaal wezens vol verdriet en kleine twijfels. En als iemand tegen ons zegt: 'Laat ons vrolijk zijn met de goden', moeten we die stem wel horen. Vreemd dat de pijn van deze man gecultiveerd is tot een ritueel!

Als deze mensen een andere Adonis zouden ontdekken, een god die gedood werd in het bos, zouden ze zijn dood vieren. Het is jammer dat ze zijn lachen niet horen.

Maar laten we bekennen, als Romein tot Griek, horen wij het lachen van Socrates in de straten van Athene? Kunnen wij de gifbeker met doller kervel vergeten, zelfs als wij in het theater van Dionysus zijn?

Stoppen onze vaders niet nog steeds op de hoek van de straat om problemen uit te wisselen en blij terug te kijken op het droeve einde van onze grote mannen?

V

De reis naar binnen

Waar ga ik in dit leven naartoe? Hoe ontdek ik de geheimen van mijn eigen leven en van mijn relaties met anderen? Het lijkt erop dat er een innerlijk pad is dat alles zin geeft, het pad dat bewandeld wordt door de zieners en profeten.

Maar dat pad is niet gemakkelijk. Het kent geen eenduidige landkaart en vraagt ons om eerdere ideeën over wie we waren los te laten. Degenen die we als heiligen idealiseren willen dat we hen als deur gebruiken in plaats van in verering op de drempel te blijven staan. De eerste stap is het ontdekken van ons eigen verlangen en daarna is het zaak naar onze innerlijke stem te luisteren.

Dromen en verlangen

Ik ben liever de minste onder de mensen
met dromen en het verlangen ze waar te maken
dan de grootste zonder dromen
en zonder verlangens.

De astronoom

In de schaduw van de tempel zagen mijn vriend en ik een blinde man die daar in zijn eentje zat. En mijn vriend zei: 'Kijk, daar zit de meest wijze man van ons land.'

Toen liet ik mijn vriend achter en naderde ik de blinde man en groette ik hem.

En we praatten met elkaar.

Na een tijdje zei ik: 'Vergeef me dat ik het vraag, maar sinds wanneer bent u blind?'

'Vanaf mijn geboorte,' antwoordde hij.

Daarop zei ik: 'En welk pad van wijsheid volgt u?'

Waarop hij: 'Ik ben een astronoom.'

Toen plaatste hij zijn hand op zijn borst en zei: 'Ik kijk naar al deze zonnen en manen en sterren.'

Een enkele druppel

Alles wat bestaat
huist in jouw kern
en alles wat in jouw kern huist
huist in het bestaan.

Er is geen scheiding
tussen wat het meest dichtbij is
en het verst weg,
of tussen het hoogste en het laagste,
of tussen het grootste en het kleinste.

Een enkele waterdruppel
bevat alle geheimen van de zeeën.
Een enkel atoom
bevat alle elementen van de aarde.
Een enkele beweging of gedachte
bevat alle bewegingen en wetten
van de gehele wereld.

Gebed van de zeeën en de bossen

Ik kan je niet leren hoe je in woorden moet bidden.
God luistert niet naar woorden behalve als God ze
met jouw lippen uitspreekt.

En ik kan je niet het gebed leren van de zeeën en
de bossen en de bergen. Maar als je geboren bent
in de bergen en de bossen en de zeeën kun je hun
gebed in je hart vinden.

En als je naar de stilte van de nacht luistert, hoor
je hen in stilte zeggen:

Onze God,
die ons gevleugelde zelf is,
het is uw wil in ons die wil.
Het is uw verlangen in ons dat verlangt.
Het is uw behoefte in ons
die onze nachten,
die van u zijn,
verandert in dagen,
die eveneens van u zijn.

We kunnen u niets vragen
want u kent onze noden al
voor zij in ons geboren worden.
U bent onze nood
en door ons meer van uzelf te geven
geeft u ons alles.

Een lied, hoe vrij ook

Een lied, hoe vrij ook,
komt niet
door tralies en prikkeldraad.

En als verering voor jou
een raam is
dat open en dicht kan,
heb je het huis van je ziel nog niet bezocht,
want daar staan de ramen open
van dageraad tot dageraad.

Wonderen

Er zijn drie wonderen van onze broeder Jezus
die nog niet in het Boek zijn geschreven:

Het eerste is dat hij een mens was als jij en ik.
Het tweede is dat hij gevoel voor humor had.
En het derde dat hij wist dat hij een
overwinnaar was,
al werd hij overwonnen.

Meesterzanger

Meester, meesterzanger,
meester van het ongesproken woord,
zevenmaal ben ik geboren
en zevenmaal stierf ik
sinds jij ons voor de laatste keer
een haastig bezoek bracht
en wij je kort verwelkomden.

En kijk, ik leef weer
en herinner me een dag en een nacht
in de heuvels
waar je getij ons naartoe tilde.

Daarna doorkruiste ik
vele landen en vele zeeën
en waar ik ook kwam,
met zeil of zadel,
jouw naam was een gebed
of een reden om te twisten.

Mensen zegenden je
of vervloekten je –
de vloek een protest tegen falen,
de zegening een hymne van de jager
die huiswaarts keert met proviand voor zijn gezelschap.

Je vrienden zijn nog met ons
voor troost en ondersteuning
en je vijanden ook,
voor kracht en zekerheid.

Je moeder is met ons.
Ik zag de glans van haar gelaat
in het gezicht van alle moeders.
Haar hand beweegt de wieg zachtjes
heen en weer.
Haar hand vouwt teder de lijkwaden.

En Maria Magdalena is in ons midden,
zij die de azijn van het leven dronk
en daarna de wijn.

En Judas,
de man van pijn en kleine ambities,
ook hij loopt op de aarde.

Hij loert nu zelfs naar zichzelf
omdat zijn honger niets anders kan vinden
en hij zoekt in zelfdestructie
zijn grotere zelf.

En Johannes,
aantrekkelijk in zijn jeugdige uitstraling,
ook hij is hier en zingt,
al hoort niemand hem.

En Simon Petrus de onbezonnene,
die jou verloochende
om langer te leven,
ook hij zit bij het vuur.
Wellicht verloochent hij je weer
voor de volgende dageraad.
Toch zou hij gekruisigd worden
vanwege jou,
en zichzelf die eer niet waardig achten.*

En Kajafas en Annas,
zij leven nog en vellen hun oordeel

---

* Simon Petrus werd gekruisigd, maar op zijn verzoek ondersteboven, omdat hij zichzelf niet waardig vond op dezelfde manier te sterven als Jezus (noot vertaler).

over schuldigen en onschuldigen.
Ze slapen op hun donzen bedden
terwijl degenen die zij berechten
met stokslagen gestraft worden.

En de vrouw die overspel pleegde,
ook zij loopt nog door de straten van onze steden
en hongert naar brood,
nog niet gebakken.
En zij is alleen in een leeg huis.

En Pontius Pilatus is hier ook.
Hij staat vol ontzag voor je
en ondervraagt je nog steeds,
maar hij waagt het niet
zijn baan op de tocht te zetten
of een ander ras te bruuskeren.
En hij wast nog steeds zijn handen.

Zelfs nu nog houdt Jeruzalem
de waskom vast
en Rome de lampetkan.
En met die twee worden
duizenden en duizenden handen
wit gewassen.

De heilige

In mijn jeugd bezocht ik eens een heilige in zijn stille bos voorbij de heuvels. Toen we praatten over de aard van deugd, kwam een struikrover pijnlijk hinkend over de heuvelrug. Aangekomen bij het bosje knielde hij voor de heilige en zei: ‘O heilige, troost mij. Mijn zonden drukken zwaar op me.’

En de heilige antwoordde: ‘Mijn zonden drukken ook zwaar op mij.’

En de struikrover zei: ‘Maar ik ben een dief en een rover!’

En de heilige zei: ‘Ik ben ook een dief en een rover.’

En de struikrover zei: ‘Maar ik ben een moordenaar en het bloed van velen schreeuwt in mijn oren.’

En de heilige antwoordde: ‘Ik ben een moordenaar en het bloed van velen schreeuwt in mijn oren.’

En de struikrover zei: ‘Ik heb talloze misdaden begaan.’

En de heilige antwoordde: ‘Ik heb ook talloze misdaden begaan.’

Toen stond de struikrover op en staarde naar de heilige en hij had een vreemde blik in zijn ogen. En toen hij ons verliet, huppelde hij de heuvel af.

En ik keerde me naar de heilige en zei: ‘Waarom heeft u zichzelf beschuldigd van misdaden die u niet hebt begaan? Ziet u niet dat die man wegging en niet langer in u gelooft?’

En de heilige antwoordde: ‘Het klopt dat hij niet langer in me gelooft. Maar hij verliet ons als een getroost man.’

Op dat moment hoorden we de struikrover in de verte zingen en de echo van zijn lied vulde de vallei met vreugde.

Zaligsprekingen

De discipel Matteüs herinnert zich zijn versie van de Zaligsprekingen uit Jezus' Bergrede:

Zalig zijn zij die sereen van geest zijn.

Zalig zijn zij die niet vasthouden aan bezittingen, want ze zullen vrij zijn.

Zalig zijn zij die zich hun pijn herinneren, want in hun pijn ligt hun vreugde.

Zalig zijn zij die hongeren naar waarheid en schoonheid, want hun honger zal voor brood zorgen en hun dorst voor koel water.

Zalig zijn zij die vriendelijk zijn, want hun eigen vriendelijkheid zal hen troosten.

Zalig zijn zij die zuiver van hart zijn, want ze zullen één zijn met God.

Zalig zijn zij die zachtmoedig zijn, want zachtmoedigheid zal hun ten deel vallen.

Zalig zijn zij die vrede stichten, want hun geest zal boven het slagveld vertoeven en zij zullen het kerkhof van de onbekende soldaat tot een tuin maken.

Zalig zijn zij die opgejaagd worden, want ze zullen snel ter been zijn en vleugels dragen.

Verheug je en wees blij, want je hebt het koninkrijk van de hemel in je gevonden.

De zangers van vroeger werden vervolgd toen ze over dat koninkrijk zongen. Jij zult ook vervolgd worden en daarin ligt je eer en je beloning.

Dit moment van nu

Op een dag, toen ze in de lange schaduwen van de witte populieren zaten, sprak er een en zei: 'Meester, ik ben bang voor de tijd. Die gaat maar door en berooft ons van onze jeugd en wat krijgen we ervoor terug?'

En Almoestafa antwoordde en zei:

Neem een handjevol goede aarde.

Vind je er een zaadje in en wellicht een worm?

Als je hand groot genoeg was en duurzaam genoeg, zou het zaadje kunnen uitgroeien tot een bos en de worm tot een vlucht engelen.

En vergeet niet dat de jaren die zaden tot bossen maken en wormen tot engelen, toebehoren aan het nu.

Al die jaren, dit moment van nu.

Het bredere pad

En Mannus, de nieuwsgierige discipel, keek om zich heen en hij zag bloeiende klimplanten die zich vasthechtten aan een plataan. En hij zei: 'Kijk eens naar die parasieten, meester. Wat zegt u daarover? Dieven met vermoeide oogleden zijn het, die het licht stelen van de standvastige kinderen van de zon en zich tegoed doen aan het sap dat naar hun takken en hun bladeren stroomt.'

En Almoestafa antwoordde hem en zei:

Mijn vriend, we zijn allemaal parasieten. Wij die hard werken om de zoden om te zetten in kloppend leven zijn niet beter dan zij die het leven rechtstreeks uit de zoden halen zonder deze te kennen.

Zal een moeder tot haar kind zeggen: 'Ik geef je terug aan het bos, je grote moeder, want je vermoeit mijn hand en hart?'

Of zullen de zangers hun eigen liederen afwijzen en zeggen: 'Keer terug naar de echogrot waar je ooit vandaan kwam, want je stem gebruikt mijn adem?'

En zeggen de schaapherders tegen hun lammen: 'Ik heb geen weide om je naartoe te leiden. Daarom slacht ik je als offer?'

Nee, mijn vriend. Deze vragen zijn al beantwoord voor ze gesteld zijn en ze zijn net als je dromen vervuld voor je slaapt.

We leven dankzij elkaar volgens de oude en tijdloze wet. Laten we daarom zorgvuldig en liefdevol met elkaar omgaan. We zoeken elkaar op als we eenzaam zijn en we gaan op pad als we geen haardvuur hebben om bij te zitten.

Mijn vrienden en broeders en zusters, het bredere pad bestaat uit je naasten.

Deze planten die op de boom leven onttrekken melk uit de aarde in de zoete stilte van de nacht en in haar rustige dromen drinkt de aarde aan de borst van de zon.

En de zon zit op net zo'n ereplaats aan het banket van de Prins aan als jij en ik en ieder ander. En daar is de deur altijd open en de tafel altijd gedekt.

Mannus, mijn vriend, alles wat bestaat leeft van alles wat bestaat.

En alles wat bestaat leeft in dit vertrouwen van de grenzeloze overvloed van de Allerhoogste.

Meesterdichter

Meester, meesterdichter,
meester van het gesproken en gezongen woord,
ze hebben tempels gebouwd
om jouw naam te huisvesten.
En op elke heuveltop
hebben ze je kruis geplaatst
als teken en symbool
om hun nukkige voeten
een richting te geven.

Maar niet tot jouw vreugde.
Jouw vreugde is een heuvel
die verder gaat dan hun visie
en die is hun niet tot troost.

Ze willen de mens eren
zonder hem te kennen.

Wat voor troost kan men vinden
in een mens die net is als zij,

met een vriendelijkheid
als hun eigen vriendelijkheid,
een God met een liefde
als hun eigen liefde
en een genade
die in hun eigen genade is?

Ze eren niet de mens, de levende mens,
de eerste mens die zijn ogen opende
en zonder te knippen in de zon staarde.

Nee, hem kennen ze niet
en als hem zijn willen ze niet.

Liever zijn ze onbekend
en lopen ze in de optocht der onbekenden.

Liever dragen ze de zorgen,
hun eigen zorgen,
dan troost te vinden in jouw vreugde.

Hun schrijnend hart zoekt geen troost
in jouw woorden en het lied daarover.
En hun pijn, stil en misvormd,
maakt hen tot eenzame en onbezochte wezens.

Ingekapseld door familie en gelijken
leven ze in angst, zonder bondgenoten.

Maar alleen zijn willen ze niet.
Als de wind uit het westen waait,
buigen ze naar het oosten.

Ze noemen jou koning
en willen in jouw hof zijn.
Ze hebben je de Messias gemaakt,
maar willen zelf gezalfd worden
met de heilige olie.
Ja, ze willen leven van jouw leven.

Meester, meesterzanger,
je tranen waren als de regen in mei
en je lach was als de golven
van de witte zee.

Toen je sprak, waren je woorden
het verre fluisteren van hun lippen,
terwijl die lippen
vol vuur zouden moeten staan.

Je lachte om het merg in hun botten
dat nog niet klaar was voor gelach.
En je weende om hun ogen
die nog droog waren.

Je stem was de vader van hun gedachten
en hun begrip.
Je stem de moeder van hun woorden
en hun adem.

Zevenmaal ben ik geboren
en zevenmaal stierf ik.
En nu leef ik weer
en zie ik je,
de vechter onder de vechters,
de dichter van dichters,
koning boven alle koningen verheven,
een halfnaakte man,
met je reisgezellen.

Elke dag buigt de bisschop zijn hoofd
als hij jouw naam uitspreekt.
En elke dag zeggen de bedelaars:
'In naam van Jezus, geef ons wat geld
om brood te kopen.'

We doen een beroep op elkaar
maar eigenlijk doen we een beroep op jou,
als de vloed in de lente
van onze wensen en verlangens,
en – als onze herfst komt –
als de eb.

Hoog of laag,
je naam is op onze lippen,
jij, de meester van oneindig mededogen.

Als onze stilte in gezang verandert

De discipel Johannes de zoon van Zebedeüs spreekt over de verschillende titels die de mensen Jezus hebben gegeven:

Vele malen is de Christus naar de wereld gekomen en in vele landen liggen zijn voetstappen. En altijd vond men hem een zonderling en een gek.

Toch daalde de klank van zijn stem nooit af naar de leegte, want het menselijk geheugen houdt levend wat het verstand niet waard acht te behouden.

Dit is de Christus, de meest intieme en de allerhoogste, die met alle mensen naar de eeuwigheid loopt.

Heb je niet over hem gehoord op de wegen van India? En in het land van de Magi* en in het zand van Egypte?

En hier in het Noorden zongen je barden van

---

* Het oude Perzië (noot vertaler).

weleer over Prometheus de vuurbrenger, de vervuller van de wensen van de mensheid die de gekooide hoop bevrijdde.

En Orpheus, die met een stem en een lier kwam om de geest in mens en dier te verkwikken. En heb je geen weet van Mithra, de koning, en van Zarathoestra, de profeet van de Perzen, die ons opwekte uit een oude slaap en aan het bed van onze dromen stond?

Wij worden zelf de Gezalfde als we elkaar treffen in de onzichtbare tempel, eens in de duizend jaar. Dan komt er een naar voren in een menselijke vorm en dan verandert onze stilte in gezang.

Maar onze oren staan niet altijd toe dat we luisteren en onze ogen niet dat we zien.

Aan de deur kloppen

Het zou voor de bezoeker zinloos zijn
te kloppen aan de deur van het huis
als er niemand binnen was
om het kloppen te horen
en de deur te openen.

Wat is een mens anders
dan een wezen dat staat
tussen de oneindigheid van zijn innerlijk
en de oneindigheid van zijn omgeving?

Als we niets in ons zouden hebben,
zouden we ook niets om ons heen hebben.

Lijnen en kringen

Wat diep en hoog is
gaat naar de diepte of naar de hoogte
in een rechte lijn.

Alleen wat ruimtelijk is
kan in kringen bewegen.

Als God antwoordt

In de dagen van weleer, toen de eerste trilling van spraak op mijn lippen kwam, beklom ik de heilige berg en sprak ik tot God met de woorden: ‘Meester, ik ben uw slaaf. Uw verborgen wens is mijn wet en ik zal u voor altijd gehoorzamen.’

Maar God antwoordde niet en ging voorbij als een machtige storm.

En duizend jaar later beklom ik de heilige berg en sprak ik weer tot God met de woorden: ‘Schepper, ik ben uw schepping. Uit klei hebt u mij gemaakt en u ben ik alles verschuldigd.’

En God antwoordde niet maar ging voorbij als duizend snelle vleugels.

En duizend jaar later beklom ik de heilige berg en sprak ik weer tot God met de woorden: ‘Vader, ik ben uw zoon. In liefde en mededogen heeft u me geboren doen worden en door liefde en verering zal ik uw koninkrijk erven.’

En God antwoordde niet en ging voorbij als de mist die de verre heuvels versluiert.

En duizend jaar later beklom ik de heilige berg en sprak ik weer tot God met de woorden: ‘Mijn God, mijn doel en mijn vervulling. Ik ben uw gisteren en u bent mijn morgen. Ik ben uw wortel in de aarde en u bent mijn bloem in de hemel en samen groeien we voor het aangezicht van de zon.’

Toen boog God naar me toe en fluisterde woorden van zoetheid in mijn oren. En God sloot me in zijn armen zoals de zee een beekje omarmt dat daarin uitmondt.

En toen ik afdaalde naar de valleien en de vlaktes, was God daar ook.

Drink tot de laatste teug

Jozef van Arimathea spreekt over de diepere doelen van Jezus:

Toen kwam de herfst van zijn passie.

En hij vertelde ons over vrijheid, zoals hij had gedaan in Galilea, in de lente van zijn lied. Maar nu zochten zijn woorden ons diepere begrip.

Hij sprak over bladeren die enkel zingen als de wind erover blaast.

En over een mens als een beker, gevuld door de engel van dienst die de dorst van een andere engel lest. Maar die beker, leeg of vol, zal kristalhelder staan op de tafel van de allerhoogste.

Hij zei: 'Jullie zijn de bekers en jullie zijn de wijn. Drink tot de laatste teug. Of herinner je mij en je dorst zal geleest worden.'

Olie die brandt in het donker

Jullie zijn geest
al beweeg je je in een lichaam.
En als olie die brandt in het donker
zijn jullie de vlam,
al ben je in een lamp.

Alles in je dat de dood niet kent
is vrij in de dag en in de nacht
en kan niet gekooïd of geketend worden.
Want dit is de wil van de Allerhoogste.

Jullie zijn de adem van God zoals de wind
die net als jullie
gevangen noch gekooïd kan worden.

Alleen voor extase en zoete verbondenheid

Je bidt als je wanhopig bent en iets nodig hebt.
Waarom zou je ook niet bidden in de volheid van je
vreugde en in je dagen van overvloed?

Want wat is gebed anders dan een uitbreiding
van jezelf in de levende ether?

En als het je op je gemak stelt om je duisternis uit
te storten in de ruimte, geniet er dan ook van om
het ontwaken van je hart uit te storten.

En als je enkel kunt wenen als je ziel je opdraagt
te bidden, zou je ziel je moeten blijven aansporen,
keer op keer, al ween je, totdat je weer lacht.

Als je bidt, stijg je op en kom je in de atmosfeer
iedereen tegen die dan ook bidt, mensen die je wel-
licht nooit ontmoet dan in gebed.

Laat daarom je bezoek aan die onzichtbare tem-
pel voor niets anders zijn dan voor extase en zoete
verbondenheid.

Want als je de tempel enkel binnentreedt om te
vragen, zul je niet ontvangen.

En als je daar binnengaat om jezelf nederig te
maken, zul je niet worden verheven.

En zelfs als je binnengaat om te smeken voor het
goede voor anderen, zul je niet gehoord worden.

Het volstaat om de onzichtbare tempel binnen
te gaan.

Meester van onze eenzame uren

Meester, meester van onze eenzame uren,
hier en daar,
tussen de wieg en het graf,
ontmoet ik je stille broeders en zusters,
die vrije en ongebonden zonen en dochters
van je moeder aarde en van de ruimte.

Zij zijn als de vogels in de lucht
en de lelies in het veld.
Zij leiden jouw leven,
denken jouw gedachten
en echoën jouw lied.

Maar hun handen zijn leeg
en ze zijn niet gekruisigd
bij de grote kruisiging
en daarin ligt hun pijn.

De wereld kruisigt hen elke dag
maar slechts stukje bij beetje.

De hemel schudt niet
en de aarde zwoegt niet met haar dood.

Ze worden gekruisigd
en er is niemand om te getuigen
van hun kwelling.
Ze wenden hun gezicht naar rechts en naar links
en vinden niemand die hun een plek belooft
in zijn koninkrijk.

Maar toch laten ze zich kruisigen,
keer op keer
opdat jouw God hun God moge zijn
en jouw Vader hun Vader.

Meester, meesterminnaar,
de prinses wacht op je komst
in haar zoetgeurende vertrek,
en de ongetrouwde getrouwde vrouw
in haar kooi.
De lichtekooi die brood zoekt
in de straten van haar schaamte
en de non in haar klooster
die geen echtgenoot heeft.
Ook de kinderloze vrouw

bij het raam waar de vrieskou
het bos tekent op de ruiten,
ook zij vindt jou in die symmetrie
en ze zou je willen bemoederen
en zo getroost worden.

Meester, meesterdichter,
meester van ons stil verlangen,
het hart van de wereld trilt
door het kloppen van jouw hart,
maar het brandt niet door jouw lied.

De wereld zit,
luisterend naar jouw stem,
in rustige verrukking,
maar staat niet op van haar stoel
om de kammen van je heuvels te beklimmen.

Mensen willen jouw droom dromen
maar niet ontwaken in jouw morgenstond,
hun grotere droom.

Ze willen jouw visie zien
maar niet hun zware voeten
voortslepen naar jouw troon.

Toch zijn er velen
in jouw naam gekroond.
Zij dragen de mantel
van jouw macht
en hebben het goud van jouw bezoek
omgesmolten voor kronen op hun hoofd
en scepters voor hun handen.

Meester, meester van het licht,
met een oog dat woont
in de zoekende vingers van de blinde,
nog steeds word je veracht en bespot,
een mens te zwak en ziek
om God te zijn,
een God te menselijk
om bewondering op te roepen.

Hun missen en psalmen,
hun sacrament en rozenkrans
zijn voor hun gevangen zelf.
Je bent hun zelf dat nog ver weg is,
hun roep van verre
en hun passie.

Maar meester, hart van de hemel,
koning van onze mooiere droom,
ook vandaag loop je nog.

Boog noch speer kunnen
je passen een halt toeroepen.
Je loopt door al hun pijlen heen.
Je glimlacht van boven naar ons
en al ben je de jongste van ons allen,
toch ben je onze vader.

Dichter, zanger, groot hart,
moge God je naam zegenen
en de baarmoeder die je droeg
en de borsten die je melk gaven.

En moge God ons allen vergeven.

In het zand geschreven

Zeï de ene man tegen een andere: ‘Lang geleden schreef ik bij de vloed van de zee met de punt van mijn stok een regel in het zand. En de mensen staan nog steeds stil om het te lezen en ze zorgen dat niets het zal uitwissen.’

En de andere man zei: ‘En ik schreef ook een regel in het zand, maar het was eb en de golven van de grote zee spoelden de woorden weg. Maar zeg me eens, wat schreef je?’

En de eerste man antwoordde: ‘Ik schreef: “Ik ben iemand die er is.” Maar vertel me eens, wat schreef jij?’

En de andere man zei: ‘Ik schreef: “Ik ben slechts een druppel in deze grote oceaan.”’

Een zoeker naar stilte ben ik

En terwijl hij liep zag Almoestafa vanuit de verte mannen en vrouwen die hun akkers en wijngaarden verlieten en zich spoedden naar de stadspoorten.

En hij hoorde hun stemmen zijn naam roepen en ze gaven van akker tot akker door dat zijn schip naderde. En hij zei tegen zichzelf:

Zal de dag van vertrek de dag van ontmoeting zijn?
En zal men zeggen dat mijn avond in werkelijkheid mijn ochtendgloren was?

En wat zal ik geven aan degenen die hun ploeg midden op de akker hebben achtergelaten of aan degenen die het wiel van de wijnpers hebben stopgezet?

Zal mijn hart een boom worden, zwaar van het fruit dat ik vergaar en aan hen uitdeel?

En zal mijn verlangen stromen als een bron waarmee ik hun bekers kan vullen?

Ben ik een harp, aan te raken door de hand van

de machtigen, of een fluit waardoor hun adem kan stromen?

Een zoeker naar stilte ben ik. En welke schatten heb ik gevonden in die stiltes die ik in vol vertrouwen kan delen?

Als dit mijn dag is om te oogsten, op wat voor akkers heb ik mijn zaaigoed uitgestrooid en in welke vergeten seizoenen?

Als dit inderdaad het uur is om mijn lantaarn op te tillen, is het niet mijn vlam die daarin zal branden.

Leeg en donker zal ik mijn lantaarn omhoog houden en de hoeder van de nacht zal de lamp vullen met olie en deze ook aansteken.

Bronnen voor de selecties

- Spirits Rebellious (Rebelse geesten, 1908)* SR
The Broken Wings (Gebroken vleugels, 1912) BW
A Tear and a Smile (Een traan en een lach, 1914) TS
The Procession (De optochten, 1918) TP
The Madman (De bezetene, 1918) M
The Forerunner (De voorloper, 1920) F
The Tempest (De storm, 1920) T
The Prophet (De profheet, 1923) P
Iram of the Pillars (1923, Arabische editie, zie hieronder) IP
Sand and Foam (Zand en schuim, 1926) SF
Jesus The Son of Man (Jezus, de zoon des mensen, 1928) JSM
The Earth Gods (De aardgoden, 1931) EG
The Wanderer (De zwerver, 1932) W
The Garden of the Prophet (De tuin van de profheet, 1933) GP
Lazarus and his Beloved (Lazarus en zijn geliefde, 1933) LB

Met dank aan Nicholas Martin voor toestemming voor de publicatie van delen uit Gibrans toneelstuk *Iram van de zuilen*, vertaald in *The Arabic Plays of Kahlil Gibran* onder redactie van Nicholas Martin. Copyright Nicholas R.M. Martin 2015, overgenomen met toestemming. Alle rechten voorbehouden.

Bronvermelding

I In het labrynt van het leven

Als inkt en papier (SF)
Een blad sneeuwwit papier (F)
Engelen en duivels (BW)
Ondoelmatigheid (SF)
Mieren en olifanten (SF)
De betrekkelijke waarde van snelheid (SF)
Ruimte (SF)
Hoe ik een bezetene werd (M)
Sluiers (SF)
Maskers van het leven (SF)
Gezichten (M)
Lelijkheid (GP)
De vogelverschrikker (M)
Lente en winter (SF)
Een tijd om elkaar te treffen (SF)
Herinneren en vergeten (SF)
De wijze koning (M)
Witte duiven (SF)
Geschiedenis (W)

Vol en leeg (SF)
Lege beker (SF)
Een hand gevuld met mist (SF)
De stad van hartsverlangen (F)
De Gezegende Stad (M)
Een rots en een raadsel (GP)

II Geheimen van leven en dood

De dood is niet dichterbij (SF)
Begravenissen (SF)
De stad van de doden (TS)
Hier zijn geen graven (P)
Enkel een verschil in hartslag (GP)
De dood openbaart (JSM) 'Zacheüs: Over het lot van Jezus'
Drinken uit de rivier van stilte (P)
Ieder zaadje (IP)
De stervende man en de gier (F)
Twee zoektochten (W)
Verlangen naar eeuwigheid (SF)
Torens van onze botten (SF)
De schoonheid van de dood (TS)
Van de ene eeuwigheid naar de andere (SF)
Een verandering van maskers (GP)

III De pieken en dalen van het leven

Toen mijn Verdriet werd geboren (M)
Een muur tussen twee tuinen (SF)
En toen mijn Vreugde geboren werd (M)
De beker uit de pottenbakkersoven (P)
Nederlaag (M)
De doden in mij begroeven hun doden (JSM)
'Thomas: Over de voorouders van mijn twijfel'
Enkel de boom die vruchten draagt (JSM) 'Matteüs: De Bergrede'
Altijd baren, altijd begraven (JSM) Suzanna van Nazareth, een buurvrouw van Maria
Tussen roep en roep (EG)
Het kleine en het grote (W)
Iets kleins wat je redt (SF)
O God van verloren zielen (M) 'De volmaakte wereld'

IV Geheimen van goed en kwaad

Als alles wat ze zeggen... (SF)
Nieuw en aangenaam (M)
De goedaardige God en de kwaadaardige God (M)
Schuldig en onschuldig (SF)
Dolen in de wind (P)
Achterwaarts en voorwaarts zondigen (SF)

Een schip zonder roer hoeft niet te zinken (P)
Mijn fouten en die van jou (SF)
Een hoger hof? (SR)
De oude slang (P)
Draken (SF)
De stervende Satan (T)
De duivel stierf (SF)
Wat is de wet? (SR) 'The roep van de graven'
Lachen tussen het zand en de wind (JSM) 'Lucas:
Over hypocrieten'
Zouden we kunnen leven met een blijde God? (JSM)
'Mannus van Pompeji tot een Griek'

V De reis naar binnen

Dromen en verlangen (SF)
De astronoom (M)
Een enkele druppel (IP)
Gebed voor de zeeën en de bossen (P)
Een lied, hoe vrij ook (P)
Wonderen (SF)
Meesterzanger (JSM) 'Een man uit Libanon negen-
tien eeuwen later'
De heilige (F)
Zaligsprekingen (JSM)
Dit moment van nu (GP)

Het bredere pad (GP)
Meesterdichter (JSM) 'Een man uit Libanon ne-
gentien eeuwen later'
Als onze stilte in gezang verandert (JSM) 'Johannes
de zoon van Zebedeüs: Over de verschillende na-
men van Jezus'
Aan de deur kloppen (IP)
Lijnen en kringen (SF)
Als God antwoordt (M)
Drink tot de laatste teug (JSM) 'Jozef van Arima-
thea: Over de primaire doelen van Jezus'
Olie die brandt in het donker (GP)
Alleen voor extase en zoete verbondenheid (P)
Meester van onze eenzame uren (JSM) 'Een man
uit Libanon negentien eeuwen later'
In het zand geschreven (W)
Een zoeker naar stilte ben ik (P)

Over de auteur

Hieronder de belangrijkste gegevens uit het leven van Gibran Khalil Gibran, zoals de volledige Arabische naam van de auteur luidt. Door een foutieve spelling bij de registratie voor zijn eerste school in Amerika veranderde zijn voornaam in Kahlil.

- 1883 Geboren in Bsharri, een dorpje in het noorden van Libanon.
- 1895 Gibrans moeder emigreert met haar vier kinderen naar Boston op de vlucht voor armoede en ongeluk. Haar man blijft achter in Libanon, gevangengezet wegens verduistering van overheids gelden.
- 1898 Keert terug naar Libanon om Arabisch en Frans te studeren aan een maronitische voorbereidingsschool in Beiroet. Het gerucht gaat dat zijn moeder hem weg wil houden van minder gezonde artistieke invloeden in Boston.

- 1902 Keert terug naar Boston. Verliest binnen vijftien maanden zijn moeder, zusster en halfbroer aan tuberculose.
- 1904 Ontmoet via fotograaf Fred Holland Mary Haskell, een onderwijzeres die zijn beschermvrouwe, redacteur en wellicht ook minnares wordt. Publiceert verschillende prozagedichten die later opgenomen worden in *A Tear and a Smile (Een traan en een lach)*.
- 1908–1910 Studeert kunst in Parijs op kosten van Mary.
- 1911 Vestigt zich in New York, waar hij een intieme correspondentie start met May Ziadeh, een Libanese intellectueel die in Caïro woont.
- 1918 Publicatie van *The Madman (De Dwaas)*, Gibrans eerste in het Engels geschreven boek.
- 1920 Richt samen met andere in Amerika wonende Arabische en Libanese schrijvers en dichters het literaire genootschap Al Rabita al Qalamiyyah (Het Genootschap van de Pen) op.

- 1923 De zeer succesvolle publicatie van *The Prophet (De profheet)*. Begint vriendschap met Barbara Young, die later zijn nieuwe muze en redacteur wordt.
- 1928 Publicatie van *Jesus The Son of Man (Jezus, de zoon des mensen)*.
- 1931 Sterft op 48-jarige leeftijd in een ziekenhuis in New York ten gevolge van levercirrose. Conform zijn wens wordt zijn lichaam in 1932 begraven in zijn geboortestad Bsharri. Een oud klooster wordt gekocht en ingericht als museum te zijner nagedachtenis.

Deze kale feiten laten weinig zien van de complexiteit en onstuimigheid van Kahlil Gibrans leven. Suheil Bushrui, een van zijn biografen, schrijft:

Hoe meer er over Gibran geschreven wordt, des te ongrijpbaarder wordt de man zelf. Critici, vrienden en biografen hebben allen verschillende, niet met elkaar overeenkomende portretten van hem geschetst. Dat ligt deels ook aan Gibran zelf. Hij schreef erg weinig over zijn privéleven, en in steeds weer terug-

kerende momenten van onzekerheid en ‘vaagheid’, vooral tijdens de eerste jaren van zijn erkenning, verzon of verfraaide hij zijn nederige afkomst en getroebleerde achtergrond. Hij hield deze mythe rondom zichzelf in stand – een neiging waarin andere literaire figuren als Yeats en Swift hem navolgden. Dit was voor hem geen intellectuele oneerlijkheid, maar een manifestatie van het verlangen van de poëtische geest om zijn eigen mythologie te scheppen. (Bushrui, 1998)

Een goede online biografie is te vinden op de website van het Gibran National Committee: www.gibrankhalilgibran.org.

Zoals Bushrui opmerkt zijn de vele biografieën van Gibran en biografische studies over hem het niet met elkaar eens. Dit vertoont veel overeenkomsten met de verschillende stemmen in Gibrans boek *Jezus, de zoon des mensen*, waarin elke stem een ander facet schetst van iemand die zowel het hoge als het lage en het licht en de schaduwzijde van een volkomen menselijk leven omarmt.

Zie hieronder voor een selectie uit biografieën van Gibran en verzamelingen van zijn brieven.

- Bushrui, S., en J. Jenkins (1998). *Kahlil Gibran: Man and Poet*. Oxford: Oneworld.
- Bushrui, S., en S.H. al-Kuzbari (redactie en vertaling) (1995). *Gibran: Love Letters*. Oxford: Oneworld.
- Gibran, J., en K. Gibran (1974). *Kahlil Gibran: His Life and World*. Boston: New York Graphic Society.
- Hilu, V. (1972). *Beloved Prophet: The Love Letters of Kahlil Gibran and Mary Haskell and her Private Journal*. New York: Alfred Knopf.
- Naimy, M. (1950). *Kahlil Gibran: A Biography*. New York: Philosophical Library.
- Waterfield, R. (1998). *Prophet: The Life and Times of Kahlil Gibran*. New York: St. Martin's Press.
- Young, B. (1945). *This Man from Lebanon: A Study of Kahlil Gibran*. New York: Alfred Knopf.

Over de samensteller

Dr. Neil Douglas-Klotz is bekend als schrijver over de spiritualiteit uit het Midden-Oosten en vertalingen en interpretaties uit de oude Semitische talen Hebreeuws, Aramees en Arabisch. Hij woont in Schotland en leidt daar het Edinburgh Institute for Advanced Learning. Ook was hij vele jaren mede-voorzitter van de afdeling mystiek van de American Academy of Religion.

Hij geeft regelmatig lezingen en workshops en schreef een aantal boeken, waaronder zijn boeken over de Aramese spiritualiteit van Jezus als *Prayers of the Cosmos* (Nederlandse vertaling: *Gebeden van de kosmos*), *The Hidden Gospel (Het Verborgene Evangelie)*, *Original Meditation: The Aramaic Jesus and the Spirituality of Creation* en *Blessings of the Cosmos (Zegeningen van de kosmos)*. Zijn boeken over een comparatieve kijk op de oorspronkelijke spiritualiteit van het Midden-Oosten zijn *Desert Wisdom: A Nomad's Guide to Life's Big Questions (Woestijnwijsheid)* en *The Tent of Abraham*

(geschreven met rabbi Arthur Waskow en zuster Joan Chittister).

Over de spiritualiteit van de soefi's schreef hij *The Sufi Book of Life: 99 Pathways of the Heart for the Modern Dervish (Leven als een soefi)* en *A little book on Sufi Stories*.

Hij stelde biografische werken over zijn soefi-leraren samen, te weten *Sufi Visions and Initiations* (over Samuel L. Lewis) en *Illuminating the Shadow* (over Moineddin Jablonski) en schreef daarnaast een detective die gesitueerd is in het Heilige Land van de eerste eeuw na Christus, getiteld *A Murder at Armageddon*.

Zie de website van het Abwoon Network
www.abwoon.org

of zijn Facebook-pagina
www.facebook.com/AuthorNeilDouglasKlotz/